

DOMOVINA

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. Amerika letno 1 dolar. — Račun poštnih hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Tretji tabor vsedržavne stranke

Na binško nedeljo se je v Sarajevu nad 100.000 ljudi izreklo za narodno slogo

Kakor v Nišu in Novem Sadu je tudi v Sarajevu tabor JRKD veličastno uspel. Vršil se je na binško nedeljo ob ogromni množici nad 100 tisoč ljudi. Sarajevski zbor je bil izraz skupne volje doslej ločenih plemen in ver, da bodo odslej živeli skupno za resno delo in za moč enotne in nerazdeljive Jugoslavije. Posebno važnost pa je sarajevski shod dobil še z govorom predsednika vlade g. dr. Milana Srškića, ki je dal več pomembnih izjav o nadaljnjem razvoju naše notranje politike.

Po lepem sprevedu je po 11. uri otvoril shod član banovinskega odbora JRKD za drinsko banovino g. Šolar s kratkim nagovorom in predlagal za predsednika zbora g. dr. Nikolo Perića, predsednika banovinskega odbora in narodnega poslanca, ki se je zahvalil za izvolitev v krajšem govoru.

S shoda je bila Nj. Vel. kralju Aleksandru odposlana nastopna udanostna brzojavka:

«Z velikega shoda JRKD v Sarajevu, kjer so se zbrali sinovi iz vseh krajev naše močne in lepe domovine, da se v bratski ljubezni in soglasju izrečejo za enakost in slogo vsega jugoslovenskega naroda, pošiljajo svoje prve želje za zdravje, slavo in veličino našega ljubljene kralja in kličejo v podaniški zvestobi: Živel kralj! Živel kraljevski dom!»

Nato je sarajevski župan g. Hasa Beg Mutevelić pozdravil goste in množice v imenu sarajevskega mesta.

PREDSEDNIK VLADE O DRŽAVNI POLITIKI.

Prisotni so priredili predsedniku vlade dr. Milanu Srškiću dolgotrajne počastitve, ki so se stopnjevale, ko je dr. Srškić stopil h govorniški mizi in dal znamenje, da bo govoril. Izvajal je med drugim:

Po velikih taborih za državno in narodno misel v moravski in dunavski banovini smo se danes zbrali v tako ogromnem številu v Sarajevu, da pokažemo na znotraj in na zunaj, kako je tudi drinska banovina prešinjena z mislijo nove državne politike. Desetletna bridka izkušnja nas je naučila, da nihče ne sme ogražati celote naše države, zakaj edinstvo našega naroda je velika resnica, ki je nihče več ne sme in ne more zanikati. Zato odreja zakon o društvih, da sme sicer vsak jugoslovenski državljani ustanavljati nove politične stranke, da pa morajo biti te stranke splošno narodne, jugoslovenske!

Naša politična organizacija mora zbrati vse Slovence, Hrvate in Srbe, da izbriše preteklost, ki nas je razedinjevala. To pa ne pomeni, da bi ne varovali in spoštovali popolne plemenske enakosti in ravnopravnosti. To tudi ne pomeni, da ne spoštujemo svojih plemenskih imen.

Z odločnostjo pa se bomo borili tudi proti vsem tistim, ki bi v naše javno življenje vnašali plemenske ali verske borbe in izkušali ustvarjati politične tvorbe na plemenski ali verski podlagi.

Spoštujemo in varujemo vsako vero. Vere pa naj svoje visoko poslanstvo opravljajo strpno in na blaginjo skupnosti.

Z ustavo 3. septembra l. 1931. so bile za trajno zbrisane meje bivših pokrajin in so bile ustanovljene banovine, ki so jim poverjene gospodarske, socialne in prosvetne naloge njihovih področij.

Na te banovine bomo prenesli najširše posle javne uprave,

zahtevajoč samo eno, da so ti samoupravni posli v skladu z enotno, veliko in nerazdeljivo celoto. To bomo dosegli z dekoncentracijo (razsrediščenjem) naše uprave. Zakon o posplošitvi in uvedbi banovinske samouprave je že sestavljen in bo v kratkem predložen narodnemu predstavništvu. Novi občinski zakon pa stopi že 13. junija v veljavo in prve občinske volitve bodo v kratkem razpisane, najprej v dveh banovinah, kesneje pa v ostalih.

Te občinske volitve nas morajo dobiti popolno organizirane. V občinske odbore moramo poslati svoje najboljše pristaše. Hkratu pa morajo biti občinske volitve tudi nekakšen ljudski izrek o tem, kolika je vera našega naroda v narodni program in kako enoten je naš narod za politiko, ki jo zdaj izvajamo.

Še nikoli ni bilo na dnevnem redu toliko življenjskih vprašanj kakor jih je dandanes. Med prve spadajo strašne posledice gospodarske stiske. Pri nas se je gospodarska stiska pokazala v silnem padcu cen kmetijskim pridelkom, v polomu kreditnih odnošajev za kmetovalca, v znižanju njegove kupne moči.

V uteho nam je lahko to, da naša gospodarska stiska ne kaže tiste zamotanosti kakor drugod.

kjer se vrhu vsega pojavlja še ostra socialna stiska.

Čeprav pa pri nas ni tolike brezposelnosti kakor drugod, je vendar naša

dolžnost, da brezposelnim poskrbimo delo.

Zato je vlada sestavila velik načrt javnih gradenj in zanje odredila redne proračunske kredite kakor tudi posebne izredne kredite. Zaposliti hočemo s tem tiste, ki so brez dela, zlasti pri izvrševanju velikih prometnih gradenj.

Sprejeli smo zakon o kmetijski zaščiti in o moratoriju za kmetovalce. Mi se pri teh ukrepih ne bomo ustavili. Kmetovalcu ne zadošča samo zaščita, potrebni so mu tudi novi krediti za nova sredstva, za novo kmetijsko delo. Z zakonom o kmetijski zaščiti smo mu samo začasno pomagali, toda istočasno smo mu s tem zakonom vzeli kredit!

Zato bomo našemu kmetijstvu poskrbeli nova sredstva, njegove dolgeve pa bomo uredili z dolgoročnimi odplačili in proti obrestim, ki jih bo vsak kmetovalec zmožgel, da se s temi posojili reši dosedanjih dolgov,

da s tem lahko zadosti svojim dosedanjim dolžnostim in si s tem pridobi novih kreditov. Na-dejam se, da bo mogla vlada v kratkem ukreniti vse potrebno, da pomore našemu kmetu.

Glede na našo finančno politiko moram po vseh dosedanjih ukrepih izjaviti, da se ne bo izpremenila in da je zdrava finančna politika osnova vsega državnega življenja. Storili bomo vse, da tudi letos ohranimo ravnotežje državnega proračuna.

Odklanjam tudi vsako misel o tem, da bi Narodna banka ustvarila nova sredstva brez primerne kritje.

Na mednarodnem področju je položaj naše države sedaj trdnjši, kakor je bil kdaj doslej. Z našimi zavezniki, s Čehoslovaško in z Rumunijo, smo združeni v

Mali antanti, ki je s svojim novim dogovorom postala nedotakljiva trdnjava proti vsakemu napadu na našo varnost

ali na red in mir v tem delu Evrope. Politika Male antante ima nalogo, da varuje vse naše ozemlje in da našim narodom ohrani mir.

V zadnjem času so pričeli v tujini govoriti o izpremembah mirovnihih pogodb in celo o izpremembah državnih mej. Z vso odločnostjo izjavljam, da to vprašanje za nas ne obstaja in da izprememb nikoli ne bomo sprejeli. Mala antanta sama je dovolj močna, da se ubrani tega z lastnimi silami.

Z združitvijo v močno stranko boste podprli vlado, da bo mogla izvršiti vse te velike naloge tako, kakor to zahteva volja našega kralja in Jugoslavije!

Govor predsednika vlade so prisotne množice poslušale z največjo pozornostjo.

POMEMBEN GOVOR MINISTRA DR. KRAMERJA O SMOTRIH VSEDRAVNE STRANKE.

Po daljšem presledku, ko je odobravanje množice utihnilo, je mogel povzeti besedo drugi govornik, minister g. dr. Albert Kramer, glavni tajnik JRKD. Med drugim je izvajal:

G. predsednik vlade je rekel, da predstavlja ta veličastni shod pregled jugoslovenske politične vojske v drinski banovini. Nad vse številni odziv iz vseh drugih krajev naše domovine pa pretvarja današnje zborovanje v splošno državni dogodek. Niš, Novi Sad in sedaj Sarajevo so močni valovi splošnega velikega gibanja, ki je objelo ves naš narod. To gibanje si je postavilo za smoter, da organizira vse sile našega naroda do poslednje vasi, da ves narod presnuje z jugoslovensko mislijo in edinstvom ter ga pretvori v disciplinirano vojsko za ohranitev in izvedbo programa narodnega in državnega edinstva, na katerem počivajo sedanjost in bodočnost Slovencev, Hrvatov in Srbov, neodvisnost in svoboda našega naroda in njegove države. Misel državnega in narodnega edinstva je ustvarila Jugoslavijo. Brez tega edinstva za vse nas ni življenja in napredka.

Še v nedavni preteklosti smo imeli mnogo političnih strank in strančic. Bili smo kot vojska, kjer so posamezne čete komaj čakale, da naskoči druga drugo. Nočemo več biti razbita vojska! Tu v Sarajevu ni treba velikih govorov o držav-

nem in narodnem edinstvu. Nam, ki smo živeli stoletja v suženjstvu, sta bila Bosna in Sarajevo mučenika naših narodnih vzorov. Vam ni treba mnogo dokazovati, kolik blagoslov sije iz pravilno pojmovane jugoslovenske misli za naše plemenske, verske, gospodarske, socialne in prosvetne razmere. Vi veste iz preteklosti in iz sedanjosti, kolikšno škodo lahko povzročijo plemenska razdvojenost in verska borba, socialna nenakost, gospodarski nered in prosvetna zaostalost. Ako pogledate sliko naše Jugoslavije, vidite, da leži vaša banovina v prirodnem in zemljepisnem središču močne državne tvorbe. Vi dobro veste, da bi se vaša naravna bogastva ne mogla razviti, če bi med vami prevladovala plemenska nesoglasja. Vendar pa se najdejo ljudje, ki se iz zgodovine niso ničesar naučili in ki s svojega nizkega stolpa postavljajo načrte, ki v svojih posledicah ne morejo imeti drugega uspeha kakor oslabitev naše narodne moči in razedinjenja našega naroda. Ta gospoda bi morala spoznati svoje pogoje že iz tega, da jim ploskajo predvsem tisti, ki našemu narodu ne žele ničesar dobrega. Toda ti punktaši bi morali dobro premisliti tudi to, da je jugoslovenska misel pobudila k življenju stoletja teptan narod in da je ta misel močna dovolj, da potepta vse, ki bi ji hoteli nasprotovati. Ta misel, v kateri se lepo zrcalita vzajemnost in skladnost vsega našega naroda, je danes živa sila celotnega našega naroda.

Cilj naše stranke je organizirati soglasno sodelovanje najširših slojev našega naroda pri izvajanju državne in narodne politike. Gre za drobna, pa tudi usodna življenjska vprašanja našega človeka. V teh hudih časih bi pomenilo trojni greh, če ne bi naroda pritegnili k javnim poslom. Mi hočemo, da gre narod po ravni in trezni poti. Ta pot ni lahka, v sedanjih časih je še posebno huda. Toda pot je edina, ki vodi k ostvarljivim smotrom; to je edini način, da se korak za korakom približamo smotru splošnega narodnega blagostanja in napredka. Slovenci, Srbi in Hrvati, vsi kraji morajo v vrsto, da sodelujejo v popolnem soglasju. Mi hočemo, da naš kmetovalec in naš duševni in ročni delavec, ki je na njih ramah zgrajena naša Jugoslavija, postanejo pravi graditelji svoje prosvete in nositelji moči in blaginje velike, močne in svobodne jugoslovenske države.

Program JRKD je program bratske ljubezni in ustvarjačega dela. Nikogar ne odklanjamo,

ki ljubi to državo in ki ji hoče pomagati. Naša narodna dolžnost je, da položimo na oltar domovine tudi svoja življenja, če je treba. Toda zdaj nihče ne zahteva naše smrti, naših življenj, zahtevamo le, da delamo. Zdaj je naša najvažnejša narodna dolžnost v tem, da pozabimo spore med nami, da povsod varujemo enakopravnost in enakost, ki sta osnovni prvini jugoslovenske misli. Med Slovenci, Hrvati in Srbi ne more biti razlik ne v dolžnostih ne v pravicah.

JRKD zahteva od vas disciplino. Ona vzgaja ljudstvo k državljski treznosti in k ustvarjačemu delu. JRKD hoče vzbuditi v vsakem našem človeku občutek njegove volje in moči, da bodo vsi videli, kolikšna je vojska tistih med nami, ki si žele miru in dela! Naša stranka ustvarja zdaj vsenarodno, jugoslovensko politično fronto.

Stvarna izvajanja ministra dr. Kramerja so izzvala viharna odobravanja. Dolgo so se ponavljali vzkliki za kralja, državno in narodno edinstvo, preden je mogel povzeti besedo naslednji govornik minister Hamdija Karamehmedović. Ta je v svojem govoru pojasnil zborovalcem dosedanje stališče bosanskih muslimanov. Dokazoval je, kako je zdaj nastopila nova doba, ki onemogoča povratek tistih časov, ko so posamezna plemena v vrtinec političnih bojov in kupčij mogla igrati važnejše politične vloge. Sledili so govorniki iz posameznih banovin. Pozdrave iz dravske banovine je tolmačil senator Ivan Hribar, ki je za svoje tople besede dosegel prisrčno zahvalo vseh prisotnih.

Tabor je bil zaključen šele ob pol 14. V prisotnih je zapustil neizbrisen vtisk.

Nekaj važnejših določb iz novega občinskega zakona

Dne 13. t. m. stopi v veljavo novi občinski zakon, ki bo izmenjal zdaj veljajoče občinske zakone. Veljavnost pa izgubijo tudi one določbe vseh ostalih zakonov, uredb in odredb, ki bi bile z novim zakonom v nasprotju. Novi zakon pri naša mnogo novega. Čeprav je nekaj določb vzeti tudi iz naših dosedanjih zakonov, ima le-ta vendar toliko novega, da pomeni za dravsko banovino popolno preureditev občin. Da se bo ta preureditev laže in brez kakšnih hujših pretresljajev izvedla, ne stopijo vse določbe takoj v veljavo. Treba bo namreč najprej sedanje male občine zložiti v velike, jim določiti meje, imena in sedeže, jim nato dati z volitvami nove odbore in organe, kakršne določa novi zakon, in izvesti razpust starih občin. Tu bo seveda treba še nekaj odredb, ki bodo uredile ta prehod. Nasprotno pa je v novem zakonu dokaj določb, ki stopijo takoj 13. t. m. v veljavo. Zato bomo izkušali podati čitateljem najvažnejša določila novega zakona.

Najvažnejša določba vsakega občinskega zakona je domovinstvo. Dosedanji občinski redi so delili prebivalstvo občine v tri vrste: v domačine, ki že imajo v občini domovinsko pravico, v občinske družnike, ki sicer nimajo v občini domovinske pravice, pač pa plačujejo v njej davek od posesti ali kateregakoli dohodka, in v tužce, ki nimajo v občini ne domovinstva ne davčnega

predpisa, pač pa v njej stalno ali začasno bivajo.

Novi zakon ne deli prebivalcev več po davku, temveč jih loči samo kot člane in prebivalce občine. Član občine je tisti, ki ima v njej domovinsko pravico in je članstvo občine že zvezano z domovinstvom. Vsi drugi so pa prebivalci občine. Zakon postavlja načelo, da mora biti član občine samo državljani kraljevine Jugoslavije in da mora biti vsak državljani član ene občine.

Kakšne ugodnosti pa ima član občine nasproti prebivalstvu? Član ima: 1.) pravico do nemotnega bivanja in je izgon iz domovne občine nedopusten; 2.) pravico do stalne ubožne oskrbe za primer obubožanja; 3.) pasivno volilno pravico v občinski odbor; 4.) pravico pritožbe, odnosno ugovora proti občinskim odločbam splošnega značaja.

Prebivalec občine ima: 1.) pravico bivanja (dosedanji izgon tužca zaradi nemoralnega življenja ali prosjačenja ni več mogoč; za izgonstvo veljajo zadevni policijski predpisi); 2.) pravico do začasne ubožne podpore v nujni potrebi na račun domovne občine.

Član in prebivalec pa imata pravico do uživanja občinske imovine in njenih naprav, kolikor so namenjene javni rabi, ter morata oba nositi tudi bremena (občinske davke, takse, tlako itd.). Novi zakon pozna tudi častne člane, ne daje jim

Ivan Albrecht:

Bogastvo zvestobe

«Tako, gospod Podveznik, smem še pol litrika?» je Krošnetova že pri mizi, medtem ko bni s pogledom obvisi na rejenki.

«Je tam vaša sestra?» ga čuje vpraševati Pavla, a Mica ponosno:

«To ne, ampak rojakinja, ožja rojakinja. Z naše grede cveti!»

«Mmm,» se muza gost, «pa bi naj vendar malo prisledla.»

«Če bo le hotela,» se smeje Krošnetova, ko pride po vino.

«To imaš srečo,» šepče Pavli. «Dedec ima denarja, joj, terno so zadela! Kar pojdi!» jo nalahno rine pred seboj.

«Oh,» se izmika sirota, «ko me je pa tako sram.»

«Se že privadiš,» jo posadi Mica za mizo k Podvezniku in Pavla spozna: To je agent, ki ji je bil nekoč tako sladko govoril v Prelomu.

Podveznik je sladek in tudi ženska, ki mu sedi nasproti, je vsa medena. Za gospo Nelo jo kličejo. Obraz ima rumenkast in že nekoliko zguban. Oba silita v Pavlo, po kakšnih opravkih je prišla v mesto, dokler se rejenki ne razveže jezik. Pa začne pripovedovati in s toplo odkritostjo razodene vse, kar ji teži srce. Gospa Nela se dobrohotno muza, gospod Podveznik pa samo kima, češ:

«Nič se ne boj, dete, službo ti preskrbimo tako, da boš gospa.»

Naj bi kar ostala v mestu, ji prigovarjata, Pavla pa se izmika. Domov mora na vsak način, da pove botri in morda tudi Klemenu.

«Njemu ne smeš črhiniti niti besede,» jo posvari gospa. «Ti še ne razumeš, kako je to.»

Pavla res ne razume. Samo občutek tesnobe jo muči in nerazumljiv strah ji navdaja srce. Komaj čaka, da sme s Krošnetovo oditi. V nizki podstrešni sobici, kjer domuje natakara Mica, se Pavli udero so'ze.

«Zakaj pa jokaš?»

«Ker sem tako sama na svetu,» si slednjič Strženova olajša srce.

Mica se smeje, češ:

«Saj ne boš dolgo. Taki, kakršna si, ti ne bo manjkalo družine.»

Rejenka presliši in se ne zave, kam merijo nagajive besede. Izkuša si dopovedati, da je našla v Krošnetovi sestri, ki si je je često želela. S toplim glasom ji pripoveduje, kako se spominja gospoda Podveznika še iz Preloma, kako je bil tedaj mimogrede prijazen z njo, čeprav se nista nič poznala, in kako se ji je sinoči takoj zazdel znan, ko ga je opazila.

Zvon javlja že tretjo uro čez polnoč, ko dekleti še vedno kramljata. Mica hoče vedeti vse novice iz domačih krajev, Pavla pa bi rada v teh nekaj urah izvedela vse čudne posebnosti mestnega življenja in kdo in kaj je prav za prav ta gospod Podveznik in kaj je gospa Nela. Ali je njegova

žena ali nemara samo sorodnica? Zakaj je tako rumenkasta v obraz in čemu ima tako medle vodene oči?

Krošnetova se napol v dremavici zagonetno smehlja. Da bo Pavla vse to že izvedela, pravi, nemara še prezgodaj.

«Kako to misliš?»

«Kaj?»

«No, zastran teh dveh.»

«Oh, saj vidiš, da že napol spim in ne vem, kaj zlobudram,» se prevali Mica in res že ne sliši več Pavle, ki ji pripoveduje, kako ji je gospod Podveznik do velikega šmarna obljudil priti ponjo v Prelom. Samo doma da ne sme povedati, niti botri ne, ker bi se sicer oglašilo za službo preveč deklet. Vsem je on seveda ne more preskrbeti in tudi ni vsaka sposobna. Potem bi bila samo zamera in nazadnje nemara še Pavla sama ne bi prišla na vrsto.

Ker se Mica nič več ne oglasi, tudi Pavla počasi zadremlje, vendar spi nemirno in je zjutraj, ko z natakara vstaneta, vsa metuljasta in kakor stepena. Šele doma v Prelomu si opomore, skrita skrb pa ji vse dni kakor breme stiska srce.

Brez sledu.

Čas bliskovo beži in Pavla se bolj in bolj boji Klemena. Kolikor more, se mu izmika, najsi jo tudi še tako vleče k njemu.

Drugo nedeljo v rožniku pride Podveznik v Prelom. Tako mimogrede se oglasi in kakor nalahno sreča Pavlo, ko se popoldne vrača od večer-

pa posebnih ugodnosti. Podrobne določbe dežel-
nih ubožnih zakonov veljajo še naprej, kolikor so
v skladu z novim občinskim zakonom.

Kakor po starem zakonu se pridobi domovin-
stvo tudi po novem zakonu ali samostalno ali ne-
samostalno. Samostalno se more članstvo pri-
dobiti: 1.) s sprejemom v članstvo občine (spre-
jem mora biti prostovoljen ali neprostovoljen; za
poslednjega velja pogoj, da biva prosilec najmanj
pet let stalno v občini, da mora vzdrževati sebe
in svojo rodbino, da uživa častne pravice in da ni
v sodni preiskavi ali pod obtožbo za dejanja, ki
imajo za posledico izgubo častnih pravic); 2.) po
zakonu; brez izrečnega sprejema, to je s pote-
kom časa samega, odnosno službeno namestitvijo
si pridobijo članstvo občine: a) kdor biva v njej
stalno najmanj 10 let in je vso to dobo užival
častne pravice in ni bil v preiskavi ali obtožbi
zaradi dejanj, ki imajo za posledico izgubo čast-
nih pravic; b) državni in javni samoupravniki
uslužbenci in duhovniki (ti postanejo člani ob-
čine, v kateri je njih stalen službeni sedež).

Nova je določba, da se pridobi članstvo že s
potekom 10letne dobe same in da morejo pod a)
in b) navedene osebe prejšnje domovinstvo ob-
držati, ako to želijo in to željo v danem roku iz-
javijo. Za osebo pod a) pa je za pridržanje po-
treben pristanek prejšnje občine.

Nesamostalno dobijo članstvo: mladoletni za-
konski otroci po očetu, mladoletni nezakonski
otroci po materi, mladoletni pozakonjeni otroci
po očetu in mladoletni posvojeni (za svojega
vzeti) otroci po svojitelju, najdenci pa v občini,
kjer so jih našli. Žena sledi v članstvu možu, tudi
če je ločena (od mize in postelje). Če se zakon-
ska zveza razveljavi, se vrne žena v članstvo
občine, kateri je pripadala pred poroko, razen če
želi sama obdržati novo članstvo, kar mora pa
v danem roku izjaviti. Ločena žena pravoslavne,
protestantske ali kakšne druge veroizpovedi, kjer
je ločitev mogoča, je v pridobivanju članstva
samostojna.

Za osebe, katerih članstvo se ne dá ugotoviti,
določa tudi novi zakon dodelitev in navaja vrstni
red, po katerem se morajo dodeliti. Za tujce, ki
se ne morejo izkazati s prostovoljnim zagotovi-
lom domače občine, da jih sprejme v članstvo,
prinaša zakon kot nadomestilo za prejšnje ne-
prostovoljno zagotovilo pridobitev članstva po
določenem vrstnem redu.

Izgubi se članstvo občine samo s pridobitvijo
članstva druge občine ali z izgubo državljanstva.

nic. Samo nekaj besedi izpregovorita. Pove ji, da
je prišel zastran vinske kupčije, in jo hkratu
vpraša, kako je z njeno molčečnostjo.

«Nič nisem povedala.»

«Tudi botri ne?»

«Njej sem rekla samo toliko, da kmalu od-
idem in da čakam na pisanje, kdaj naj nastopim.»

«Potlej je dobro. Na šmaren pridem med ma-
oš. Glej, da boš pripravljena.»

Pavla obljubi in gre. Na ovinku, kjer se s ce-
ste odcepi pot k Plaznikovim, jo pod visoko tepko
pričakuje Klemen.

«Kdo pa je bil ta pritepenec?»

«Kaj vem!» trepetaje laže Pavla. «Vprašal me
je, kakšne so kaj gostilne v Prelomu.»

«Tebe?» je Klemen nezaupljiv. «Ali pričneš
barantanje?»

«Kaj si morem pomagati, če me pa sredi ceste
ogovori!»

Klemen se odkašlja in počasi stopa kraj nje.

«Nekaj se kuha,» se trga iz njega, «to vem.
Mati te je dobila v oblast, mati in kaj še vem kdo.
Nič ne taj, ko veš, da mi ne prikriješ.»

«Saj ti nimam česa tajiti.»

«Sama v svojo nesrečo tiščiš, Pavla. Boš vi-
dela, kako boš še jokala zavoljo trme.»

Strženova se zgrozi:

«Ali mi ni dovolj hudo, Klemen, da moraš za-
četi še ti?»

Gre ji na jok in Klemenu je žal trdobe.

«Saj nisem ničesar rekel.»

«Vsem sem vam odveč, že vidim,» obstane
Pavla pred vežnimi vrati, «in kakor hitro bom
mogla, izginem odtod.»

Klemen odstopi in zaškrliplje z zobmi.

«Tako? Dobro, jaz ti ne bom branil, da veš!»

Hkratu sunkovito odpre vrata, prime dekle in
ga skoro odnese v hišo.

«Ženska,» hrope in jo krčevito stisne v objem,
«ali res ne razumeš, kako te imam rad in kako
sveto pravico so ti dali na to zemljo delo, mla-
dost, ki si jo pustila tukaj, žulji in znoj, Pavla,
Pavla...»

«Klemen,» se boji ona, «mati...»

«Mati, pekel ali nebo, Pavla, ti si moja,» gori
v njem, da je ves kakor divji. «Pasti so ti nastavi-
li. Čeprav ne vem, kakšne, vem, da so ti jih!
Zakaj mi ne zaupaš, Pavla?»

Toliki ognjevitosti rejenka ni kos. Počasi se
otajajo misli, besede, počasi, v pretrganih stav-
kih začne govoriti. Kako se je odločila, pove,
kako sta se domenili z materjo in kako je potem
šla v mesto iskat primernega dela. Vse pove:
Kako je iskala Krošnetovo in kako jo je nazad-
nje našla, kaj sta se menili in...

Pred hišo zaškrliplje korak. Pavla se vsa vroča
izmuzne iz Klemenovega objema in stopi po sobi
proti prednjemu oknu v sredi, Klemen pa začne
hoditi po sobi.

«Ali sta že oba doma?» se dela Plaznička ne-
vedno. «Danes se vama je pa mudilo.»

«Božja volja, da molčim,» je obšlo Pavlo, ki je
bila tik pred botrinim prihodom hotela povedati

občine, v kateri imajo ta dan službeni sedež,
razen če izjavijo, da obdržijo staro članstvo. Vsi
ostali pa ostanejo člani občine, v kateri imajo ta
dan domovinsko pravico. Kdor je torej do 13. t. m.
bival stalno najmanj 10 let v kakšni občini in je
to dobo užival častne pravice, postane s tem

Proti njeni nekdanji navadi ni mati to nedeljo
nič sitnarila in Klemen je bil zdaj tem bolj trden
v prepričanju, da mati po Drevenkinih navodilih
odpravlja Pavlo v svet. Brez besede je odšel in
zavil na vas.

«Kaj pa je hotel?» je bila Plaznička prijazna s
Pavlo.

«Ničesar.»

«No, no, odkod je spet ta veter?»

«Oh,» je skomignila Pavla, «taka sem že, da
ne vem, kje se me glava drži. Da bi le prišlo
pisanje!»

Rednica ni več silila vanjo in popoldne se je
vleklo kakor jesenska megla nad močvirjem,
najsí je tudi sijalo toplo poletno solnce in je bil
dan jasen in čist.

Na nebu so se vžigale zvezde, a Klemena še
vedno ni bilo domov.

«Križ božji,» je zaskrbelo mater, «zdaj se je
vdal pijači.»

Pavla je vzdihnila.

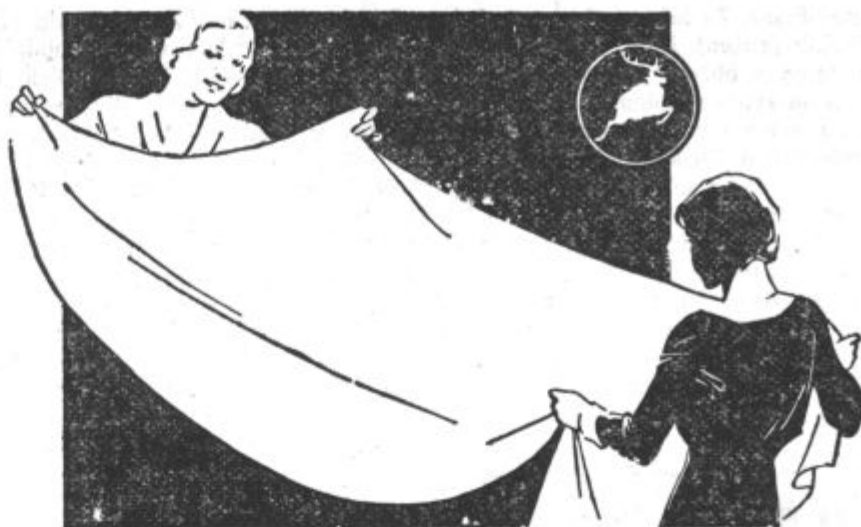
«Vse hudo se vali name,» je kakor sama zase
tožila Plaznička, «to imam za dobroto.»

Rejenko je zaščemelo v obeh.

«Če bi vam mogla pomagati...»

«Saj ti nič ne rečem,» je bila gospodinja pre-
vidna, «a tak pa le ni bil, dokler se ni zagledal
vate.»

Pavlo je zaskrbelo, vendar je molčala. Plaznica
pa:

Vsaka gospodinja mu ostane zvesta!

Po pravici! Lepo čisto — dolgo dobro
ohranjeno perilo: vse veselje, ki ga ima
gospodinja s svojim dragocenim perilom,
izvira iz Schichtov ega terpentinovega mila.

Torej: Pazite prav posebno
na izvorni ovoj in na varnostno
znamko „JELEN“. Potem se
Vam ni bati ponarejenih mil.

..ampak
poprej za
namakanje:
Ženska
hvala!

SCHICHTOVO
TERPENTINOVNO MILO

ST.5-33

PRILJUBLJENI JUGOSLOVANSKI IZDELEK!

dne član dotične občine. Za takšno članstvo ni treba vlagati nikakih prošelj. Kdor je prebival najmanj pet let stalno v občini, pa dokaže, da more vzdržati sebe in svojo rodbino in da uživa častne pravice, pa more vložiti prošnjo in ga mora občina sprejeti za občinskega člana.

Ker je še vedno mnogo takšnih državljanov, ki si po dolgoletni odsotnosti še niso pridobili domovinstva v občinah, kjer stalno bivajo, ker se niso brigali za to, je 13. junij za nje prav važen, da si uredijo svoje domovinstvo. Mnogokrat namreč potrebuje človek domovinsko občino in ga stane mnogo časa in denarja, da poišče svojo lastnikarstvo zelo oddaljeno občino, kjer se po dolgih prerekanjih šele dá ugotoviti njegovo domovinstvo.

DOPISI

BRASLOVČE. Marljivemu braslovškemu Sokolu se je izpolnila davna želja, da ima svoj dom, ki je res lepa stavba in bo v vsem ustrezala družbenim potrebam. Slavnostna otvoritev doma bo v nedeljo 11. t. m. ob 14. Kumoval bo ban g. dr. Marušič. K slovesnosti so vabljeni vsi Sokolstvu naklonjeni domačini in okoličani. Z obilnim obiskom pokažimo braslovškemu Sokolu, da znamo ceniti njegovo delo. Društvu k lepemu domu iskreno čestitamo!

HRASTNIK. Trošarino na vino in žganje morajo zdaj po odredbi banske uprave plačevati občini poleg gostilničarjev tudi privatniki. Vsako v občino uvoženo vino ali žganje se mora prijaviti v teku 24 ur finančni kontroli, sicer sledi petkratna globa.

KRŠKO. Gojenje hmelja je za naše kraje zaradi velikih stroškov in negotove dobičkonosnosti oblastveno odsvetovano. Tozadevne razglase je objavilo sresko načelnštvo v Krškem.

PONIKVA OB JUŽNI ŽELEZNICI. V nedeljo 11. t. m. bo po rani maši v prostoru nove šole politično in gospodarsko zborovanje JRKD. Poročal nam bo narodni poslanec gospod Vekoslav Spindler. Udeležite se sestanka vsi brez izjeme. Krajevni odbor JRKD.

STARI TRG PRI RAKEKU. Redna seja krajevne organizacije JRKD bo v nedeljo 11. t. m. ob običajni uri.

STUDENEC-IG. Gasilno društvo priredi 25. t. m. veliko javno tombolo in opozarja javnost na

lepe dobitke, ki so: nov ženski šivalni stroj, novo moško kolo, brzovalnik, voziček, podplati, usnje, čevlji, blago za moške in ženske obleke in mnogo za gospodarstvo in gospodinjstvo praktičnih predmetov v vrednosti več tisoč dinarjev. Tablice so po 2 Din in jih je še nekaj na razpolago. Društvo bo praznovalo letos tudi 50letnico obstoja, združeno z zletom izžanske gasilske župe, ki bo 13. avgusta. Istega dne bo tudi blagoslovitev nove motorne brizgalne z celodnevno prireditvijo. Pokroviteljstvo nad proslavo je prevzel minister g. Ivan Pucelj. Društva izžanskega okoliša in sosednjih žup vabimo, da se te proslave udeležijo v čim večjem številu.

ŠMARJE PRI JELŠAH. Dne 11. t. m. priredi Sokol okrožni zlet šentjursko-šmarskega sokolskega okrožja. Dopoldne se bodo vršile meddruštvene lahkoatletske tekme za pokal šmarskega Sokola, popoldne pa bo javni nastop vseh oddelkov. Po nastopu narodna veselica »pod kozolecem«, združena s srečolovom. Igrala bo domača polnoštevila društvena pihalna godba. Vabimo zlasti vsa društva v okrožju, da se zleta udeležijo v častnem številu.

ŠT. VID PRI GROBELNEM. Tudi pri nas je postalo društveno delovanje živahnije. Dne 21. maja je sklical učitelj g. Franjo Bevc tukajšnje moše in mladeniče na ustanovni občni zbor strelske družine. G. dr. Lorgar, član upravnega odbora strelskega okrožja v Celju, je v lepem govoru razložil navzočnim pomen strelskih družin. Pristopilo je k družini čez 40 članov ter se je nato soglasno izvolil odbor s predsednikom g. Antonom Antlejem, ki nam bo poročal, da je obstoj družine zagotovljen, in da se bo delalo v prid domovini. — Dne 28. maja je tukajšnja narodna šola priredila s pestrim sporedom materinski dan. Vmes je zapela pod vodstvom g. Antona Vračka tudi odrasla mladina nekaj lepih pesmic. — V nedeljo 25. t. m. takoj po prvi maši bo pri nas velik politični shod JRKD na prostem, ob slabem vremenu pa v šoli. Poročal bo narodni poslanec g. Vekoslav Spindler o političnem in gospodarskem položaju v naši državi. Za shod je veliko zanimanje. Na svidenje!

Ali si že obnovil članarino Vodnikove družbe?

GOSPODARSTVO

Otvoritev trinajstega Ljubljanskega velesejma

V soboto je ob navzočnosti zastopnika visokega pokrovitelja velesejma Nj. Vel. kralja brigadnega generala komandanta dravske divizije g. Vladimira Cukavca, ministra za socialno politiko in narodno zdravje gosp. Ivana Pucelja in ob častni udeležbi najvišjih predstavnikov oblastev, zastopnikov tujih držav, mest in društev po pozdravnem govoru predsednika velesejma g. Frana Bonača otvoril XIII. ljubljanski velesejem ban g. dr. Marušič. Sejmišče, ki obsega 40.000 m², je docela napolnjeno. Razstavlja 620 tvrdk, od tega 15 odstotkov tujih. Tako se letošnji ljubljanski velesejem vrši predvsem v znamenju domače industrijske in obrtne delovnosti in je zares zrcalo jugoslovenske podjetnosti in žilavosti. Ta velesejem je najlepši dokaz, da je v našem gospodarstvu navzlic težkočam še dovolj veselja do dela. Posebno omembo zaslužijo velika razstava pohištva in stanovanjske opreme, dalje razstava usnja, usnjenih izdelkov, tkaninska razstava, razstava papirja in knjigoveških izdelkov, živilska razstava, kovinska in strojna razstava in razstava male obrti. Velesejem bo trajal do vštete 12. t. m.

Tedenski tržni pregled

ŽIVINA. Na mariborskem živinskem sejmu so bile za kilogram žive teže naslednje cene: debeli voli 4 do 4-50, poldebili 3 do 3-50, voli za rejo 3 do 3-75, biki za klanje 3 do 3-25, krave za klanje, debele 2-25 do 3-50, plemenske krave 2-50 do 3-50, krave klobasarice 1-50 do 2, krave molznice in breje 3 do 3-75, mlada živina 3 do 4, teleta 4 do 5 Din.

HMELJ. Stanje hmeljskih nasadov je v Savinjski dolini kakor tudi sploh po vsej Evropi zelo različno, vendar je povsod, kjer se prideluje žlahtni hmelj, rastlina precej zaostala v razvoju in trpi zaradi raznih bolezni in škodljivcev. V hmeljski kupčiji je naraščanje cen nekoliko ponehalo.

«Ponj bi šla. Tebe bo ubogal.»

Pavla se je branila. Kaj poreko ljudje, ki imajo že zdaj take jezike! In tudi oni! Bo mislil, da si lasti kakšno oblast nad njim in nalašč ne bo hotel domov.

Kakor so se zdeli pomisleki tudi materi tehtni, je le prigovarjala, dokler se nista domnila, da pojdetta obe. Plaznička bo počakala zunaj, a Pavla pojde noter.

Klemen je bil že nekoliko vinjen, ko je zagledal Pavlo.

«No, salament,» se mu je razlezel obraz, «no, kaj pa, oh, nocoj, ko mesec svetil booo...»

Na vsem lepem je začel peti in je posadil dekle kraj sebe za mizo. Kar je bilo mladine, jo je urezala s Klemenom, še stari so pritislili, dokler ni pela vsa soba. Kakor na ukaz so fantje privedli dekleta in začeli dajati za vino, da je trdonogi oštir z vso služinčadjo vred komaj utegnil sproti dostreči.

«Plaznik, na tvoje zdravje!»

«Pavla, le srkni ga, le!»

«Tam na vrtni gredi,» je nastavil krepek glas, ki so se mu zopet pridružili vsi.

«Poj, Pavla, in vesela bodi!» je prigovarjal Klemen, «saj je samo enkrat na teden nedelja!»

Pavli je kljuvalo v sencih. Mislila je na botro, ki čaka zunaj pod oknom, na Krošnetovo Mico, ki morda zdajle streže tisti rumenkasti gospe Neli, in na gospoda Podveznika, Bog ve, ali je še v Prelomu? Čuden človek. Kakor duh se pojavi in prav tako izgine. To mora res biti neznansko bo-

gat! Od česa naj bi sicer živel! In da se mu ljubi iztikati takole po kmetih okrog...

Družba je bila vedno bolj živahna. Še oče Dreven se je bil odnekod primotal s Cilo. Od kar sta se bila osmodila pri Plaznikovih, jo je ob nedeljah rad jemal s seboj. Naj ljudje vidijo, da ni Drevenu tisto čisto nič mar, če se Plaznik brani njegove hčere.

«O, sosed,» se mu nasmeje Klemen, ko ga zagleda, «kar k nam, sosed, k nam.»

Cila se drži kakor malik in Pavla nemirno preseda. V zmedbi krčmarskega hrupa se naleti, da naposled sedita druga kraj druge. Med njima je nevidna stena. Moški govore vprek, obe dekleti pa sta dolgo mutasti. Slednjič Pavla, prav po tihiem:

«Botra so me prosili, naj grem ponj; zdaj je pa tako...»

«Oh,» zavije Cila oči, «saj še zdaj čakajo zunanaj.»

«Povedat jim grem.»

«Saj res,» ugaja Cila, ki bi potem lahko sedela prav pri Klemenu.

Pavla vstane, a Klemen takoj začuti namero. «Sedi no!»

«Ne morem več.»

«Kaj ne boš mogla!»

«Glava me boli!»

«Pa še mene, no!»

In je vstal, poklical krčmarja in plačal.

«Ta ga pa ima na vajetih,» je zavrelo po krčmi, ko je Plaznik s Pavlo odšel. «No, sicer ni napačna in utegneta še prav dobro voziti.»

Dreven od jeze pokliče štefan vina in Cila vneta pridiguje, kako je zdaj svet narobe. Beraču pomoliš grizljaj, pa ti vzame vse, kar imaš.

Plaznica je vesela, da se je Pavli slednjič posrečilo privedi Klemena iz krčme.

«Ko bi le bila gruntarska, pa bi res ne branila,» razpleta v mislih, medtem ko Klemen veselo zauka v noč.

Kako ti je, rejenka Pavla, mučenica odpovedi, kako ti je, ko v tih zvestobi pozabljaš sebe in izkušaš omogočiti le srečo njemu, ki ga ljubiš? Oj, Pavla, ali niso strašni ti žgoči poletni dnevi, ko v taki naglici minevajo, kakor da se jim mudi k tistemu trenutku, ki te bo ločil od Klemena! Zakaj jokaš ponoči v tih kamrici, Pavla, zakaj? Ali res ne veš, da ti rosa ne more ohladiti bolečine, ki ti razgloja srce? Vrzi hinavske nasvete v prah, dekle, otresi se vseh, ki ti sladko govore, in se okleni Klemena! Ali mu res še sedaj ne vidiš v srce in ne veš, ne čutiš, kako toplo je vneta zate? Oj, Pavla, te toplote ne hrani slepa strast, le nikar ne misli tako! Žar v Klemenovi duši je plemenita ljubezen bitja, ki je vedno pripravljeno tudi žrtvovati, ne samo sprejemati.

Saj Pavla nekoliko tega čuti ali vsaj sluti, vendar se ne more odločiti za brezobzirnost nasproti botri. Vedno ji je v mislih, da mora biti hvaležna za izkazane dobrote. (Dalje.)

Vrednost denarja

Na naših borzih smo dobili v devizah (premija 28-50 %, ki se naj prišteje k spodnjim tečajem):

- 1 nizozemski goldinar za 23.06 do 23.07 Din;
- 1 nemško marko za 13.35 do 13.45 Din;
- 1 ameriški dolar za 48.11 do 48.39 Din;
- 100 francoskih frankov za 226.87 do 227 Din;
- 100 češkoslovaških kron za 170.90 do 171.76 Din;
- 100 italijanskih lir za 297.40 do 299.80 Din.

Avstrijski šiling se je prodajal v zasebnem kliringu po 8.90 Din.

Vojna škoda se je trgovala po 194 do 197 Din, investicijsko posojilo pa po 42 do 45 Din.

Sejmi

- 12. junija: Sv. Jurij ob južni železnici, Turnišče, Kranj, Tržič, Vrhnika.
- 13. junija: Brežice, Zalec, Stari trg pri Poljanah, Zdenska vas, Loče, Hotemaže, Brunik, Žiri, Trebnje, Sv. Andraž v Slovenskih goricah, Št. Janž pri Dravogradu, Kozje.
- 14. junija: Ljutomer, Lemberg.
- 16. junija: Planina, Semič, Dolnja Lendava, Mozirje, Dob, Kočevje, Oplotnica, Št. Vid pri Stični, Prosenjakovci, Dravograd, Kostričnica, Nedeljšče.
- 17. junija: Št. Vid pri Grobelnem.

Kratke vesti

— **Za izvoz našega sadja in grozdja v Nemčijo.** Nedavno se je mudil v Mariboru predsednik Državne zveze nemških sadnih veletrgovcev iz Berlina g. Paul Gehrke, ki je stopil v stike z mariborskimi sadnimi izvozniki in pridelovalci. Glede na govorice zadnjih dni, da bo omejen, odnosno celo ustavljen izvoz našega sadja v Nemčijo, je g. Gehrke dejal, da so te vesti izmišljene in da se nemški sadni veletrgovci z vsemi močmi upirajo tudi vsakemu kontingentiranju uvoza jugoslovenskega sadja. Potrebno pa bo, da se med Nemško državno banko in našo Narodno banko uredi neposredno takojšnje plačevanje, ker naši izvozniki in pridelovalci ne morejo čakati na plačilo po več tednov ali mesecev. Za nemški trg prihaja predvsem v poštev sortirano sadje debelejših vrst in lepe zunanosti, medtem ko ima okus šele podrejeno vlogo. Mogoč bi bil

tudi izvoz jugoslovenskega grozdja, toda le izbranih vrst in v primernih zabojih.

— **Izplačevanje vlog pri Mestni hranilnici ljubljanske za poravnavo davčnih zaostankov.** Vodstvo Mestne hranilnice ljubljanske je izjavilo dravski finančni direkciji, da je hranilnica pripravljena izplačevati na hranilne knjižice zneske, ki so jih vlagatelji dolžni na davkih in drugih javnih davščinah, vendar more ta izplačila izvršiti le v mesečnih obrokih. Glede na to izjavo je finančna direkcija odredila, naj davčne uprave prevzemajo take knjižice kot jamstvo za zaostanek in zahtevajo od hranilnice izplačevanje zneskov, kadar davčni zavezanci ne morejo plačati in res nimajo gotovine. Ako obstoji sum, da je stranka kupila knjižico za nižji znesek (če se knjižica glasi na tuje ime), tedaj knjižice davčna uprava ne sme prevzeti.

DOMAČE NOVOSTI

* **Dr. Kramer namestnik zunanjega ministra.** Z ukazom Njega Vel. kralja je določen za namestnika zunanjega ministra minister dr. Albert Kramer, dokler se bo zunanji minister g. Jevtič mudil v tujini.

* **Koliko smo pokadili lani.** Po podatkih uprave državnih monopolov se je lanskega leta pokadilo v naši državi 4.995.045.000, torej skoro pet milijard cigaret, to se pravi povprečno na mesec 416.253.750 ali 13.685.055 cigaret na dan. Ker se je predlanskega leta pokadilo 5.464.310.000 cigaret, je tedaj kadilska strast v lanskem letu precej popustila, in sicer za celih 469.265.000 cigaret.

* **50letno delo radovljanskega gasilnega društva** je proslavila na praznika velika množica gasilcev in drugega občinstva. Že v soboto popoldne se je odela Radovljica v slavnostno oblačilo. Ko se je stemnilo, je odkorakal izpred Gasilskega doma sprevod domačih gasilcev, obdan od številnih bakel in lampijončkov. Na binkoštno nedeljo sta že zgodaj zbudila Radovljčane pokanje topičev in budnica vrle godbe iz Šenčurja. Na mah je oživela Radovljica. Kmalu dopoldne je bilo zbrano pred Gasilskim domom skoraj vse gasilstvo iz radovljanskega sreza, navzočni pa so bili seveda tudi številni zastopniki sosednjih gasilskih žup. Ob 11. se je sestavil sprevod, ki je krenil izpred doma v župno cerkev, kjer je daroval mašo za umrle člane gasilce radovljški dekan g. Fatur. Po končani maši je bil stik gasilstva pred gra-

ščino, kjer so bili lepi govori na gasilstvo. Popoldne se je vršilo v Gasilskem domu zborovanje radovljiske gasilske župe, kjer so se obravnavala za gasilstvo važna vprašanja. V prijaznem grajskem vrtu v senci košatih lip pa se je vršila prijetna ljudska veselica ter je ob zvoku šenčurske godbe rajalo staro in mlado.

* **40letni delovni jubilej.** Iz Bohinja je l. 1893. prišel v jeseniško tovarno g. Anton Medja. V naporni livarski stroki ga je že 40 let spremljala pesem večnega dela in trpljenja. Toda krepki Bohinjec ni klonil pod težo dela. Še sedaj ga vidimo, kako mladostno in korenjaško hiti dan za dnem v črni delovni dom za vsakdanjim kruhom. Njegova pridna žena Ana se res lahko postavi s takim čvrstim možem. Ob 40letnici dela mu kot našemu somišljeniku in narodnemu možu prav iskreno čestitamo!

* **Tabor bivših bojnikov na Žalostni gori** se je vršil na binkoštno ponedeljek. V cerkvi je bila pred početkom tabora maša, nato pa so se zbrale množice na pobočju pod obzidjem. Tabor je otvoril predsednik preserske skupine bojnikov posestnik g. Gašper Rebolj, ki je po pozdravu predal besedo posle vodečemu podpredsedniku zveze g. Ivo Marinku, ki je opravičil odsotnost bolnega predsednika generala Maistra in obenem izročil taboru tudi njegove pozdrave. Govornik je naglasil, da je organizacija bojnikov iz svetovne vojne organizacija, ki pridiguje mir. Blagajnik zveze g. Kozina iz Most je razpravljala o strahotah svetovnega klanja. 660 milijonov ljudi je bilo tedaj mobiliziranih, vsi so bili prisiljeni delati za vojno, zdaj in v bodoče pa mora sleherni delati samo za mir in sporazum med narodi. Vsi, ki smo preživeli vojno in njene grozote, čutimo posledice še zdaj. Besedo je dobil nato bivši vojni kurat g. Jalen, ki je povedal, da sovražniki, ki hlepe po naši zemlji, ne bodo te nikdar dobili. Če pravi Hitler, da imajo Nemci za svoje ljudi premalo zemlje, jim je treba povedati: Kadar bosta živela nemški delavec in kmet tako skromno kakor naša, bosta imela dovolj prostora doma. Isto velja tudi za druge naše neprijatelje. Naslednji govornik g. Floriančič iz Trnovega je prikazal gospodarske prilike po svetovni vojni, ki so izredno razrvane. Na naši zemlji se redi še preveč tujih kapitalistov, ki pri nas dobljeni denar zapravljajo v tujini. Govornik je zaključil svoje besede z vzklikom na kralja in domovino, kar so sprejeli zborovalci z gromovitimi vzkliki. Zborovanje je zaključil g. Ivo Marinko, ki je v daljšem govoru naglašal potrebo, da bodi v javnem živ-

Mirko Brodnik:

Goljava

Deseto poglavje.

Zima je v Zagrebu. Mrzla zima. Sneg, mraz. Anica hodi v službo. Vsako jutro. Vsako popoldne. Zvečer se vrača domov utrujena, izmučena.

Dosti je dela za pridne roke.

In doma sameva. Kakor ptica v kletki. Nikamor ne gre. Svojemu delu in svojim spominom živi.

Mater ne več... Janeza ni... Mati je v grobu. Janez gospodari na Goljavi in druga je njegova žena. Njo je zavrzel, izdal...

In vendar je njegova slika še tolikokrat mokra od njenih solza...

Doma je samotni grob. Nihče se zanj ne meni. Morda še križa ni na njem. Morda se je vendar Janez usmilit in ji ga dal napraviti...

Kletka ko duši. Vsak dan na delo in z dela, potem samevanje doma in žalostne misli z njim.

In tovarišice ji zavidajo. Pravijo, da se ji dobro godi... Dobro je plačana...

Kaj denar? Denar, denar... Zaradi njega jo je Janez pustil... Zaradi njega je morala toliko trpeti.

Bog ve, kako se Janezu zdaj godi? Bog ve?

Naj bo srečen!

Morda še kdaj misli nanjo? Morda se je je kdaj spomnil?

Kako bi bila zdaj lahko srečna, če ne bi bilo denarjal

Sovražji ga. Čeprav je še za križ na grobu treba denarja.

Mračne so njene misli:

Tam daleč doma se skriva pod snegom samotni grob. Samo hribček prsti pove, kje počiva njena mati. O, da bi mogla videti ta hribček prsti! Mati, mati! Zakaj si morala umreti?

In sama je kriva njene smrti. Od žalosti za njo je umrla. Z očitkom na ustnicah je umrla.

O, če bi jo mogla prositi oduščenja!

Zunaj je zima. V srcu je zima.

O, če bi poromala na samotni grob! Če bi prosila mater, naj ji za božjo voljo odpusti.

Če bi poromala tja na samotni grob!

Še teden dni in božič bo. Božič. Drugi, ki ga bo preživela v tujini.

Zakaj ta kraj je tujina, čeprav ji daje kruha. Doma je črn kruh, ta je bel — in vendar je bil domači boljši. Dosti boljši!

Če bi poromala tja na samotni grob...

— — — — —

Hiša pod hribom je prazna. Gospodar se je preselil na Goljavo. Hudo mu je bilo tisti dan, ko je odhajal.

Pokopal je očeta. V najlepšem delu pokopališča so mu napravili grob. Povsod drugje je sneg, le njegove gomile ne pokriva. Sveže je še grob...

Gozda na hribu ni več. Mlada drevesa stojijo tam, kjer so bile prej košate bukve. Starke so jim

polomile veje. Bog ve, koliko časa bo treba, da se rane zacelijo?

Tudi rane srca. Odprte so še, bolé, žgo.

Mladi Kosmač dela. Očetu je obljubil. Se srce bo dal Goljavi. Kaj bo zdaj z njim, ko nima nikogar, ki bi mu ga mogel dati? Anice ni več in na vsem svetu ni ženske, ki bi ji mogel podariti to, kar je podaril njej.

Dela. Od jutra do noči. Goljava se prebuja. Iz razvalin vstaja. Nova bo. Lepa. Mlada.

Srce ji mora dati. Očetu je obljubil pred smrtjo.

Naj mirno spi. Čeprav je bil starec okrušen. Saj mu je življenje dal. Po svojih mislih je prav imel. Vso ljubezen je zakopal v Goljavo, pa je hotel še sina.

Časih se zbudi sredi noči. Spi v sobi, v kateri je spal oče. Prazna postelja stoji ob njegovi. Materina je bila. On spi v očetovi.

O, da ne bi bila prazna ta postelja. Kako bi bila lepa Goljava, če bi Anica spala v njej...

Kliče jo:

«Anica, Anica!...»

Če bi se zdaj zbudila v postelji in se privila k njemu... Če bi ga poljubila in mu rekla: «Janez, kralj si na Goljavi. Pa še naslednika nimaš...»

Janez kliče:

«Anica, Anica!...»

Le odmev njegovih lastnih besed se vrača od sten. Soba je prazna. Le njegova samotna duša blodi v njej...

— — — — —

ljenju več reda, dela in poštenosti. Sinovi slovenske matere smo in hočemo biti združeni v močni Jugoslaviji. Govornik je nadalje menil, da bi se morali vojni dolgovni črtati, kajti vojne nočemo in samo, če bodo enkrat za vselej odpadli vojni dolgovni, bodo previdnejši tudi oni, ki dajejo denar za vojne pokole. Govornik je zaključil zbor z vzklikom kralju Aleksandru, »krajarski hiši Karadjordjevičev in domovini.

* **Odkritje spominske plošče pokojnemu nadučitelju Franju Lovšinu na Vinici.** Na binkošti so na Vinico prihteli številni gostje, da počaste spomin izredno zaslužnega moža, ki je več kakor štiri desetletja vzgajal belokrajinsko mladino. Pokojni Lovšin je oral edino v tem lepem delu naše slovenske zemljice. Ni nosil jugoslovenske misli le skrite v svoji duši, nego jo je hrabro izpovedoval. Njegovo prosvetno in gospodarsko delo za prebivalstvo kaže vsepovsod dobre posledice. Na večer pred slavnostjo so priredili Viničani baklado z obhodom po trgu, katere so se udeležili skoro vsi domačini in gasilci v krajih. V nedeljo so od ranega jutra prihajali okoličani na Vinico, da se udeleže slavnosti, ker je še vsem v srcu globoko vtisnjeno delo slavljenega pokojnika. Gasilske zastave so se trikrat priklonile v pozdrav, ko je župan g. Malič odkril izredno okusno izdelano spominsko ploščo s poudarkom, naj bi vsakdo po svojih skromnih močeh izkušal slediti velikemu delu pokojnega Lovšina.

* **Absolventom kmetijskih šol krškega in brežiškega sreza.** Dne 11. t. m. bo v Krškem ob 14. v Gregoričevem hotelu sestanek absolventov kmetijskih šol za krški in brežiški okraj. Vabite se vsi, da se sestanka gotovo udeležite!

* **Sprejemni pogoji za kmetijsko šolo pri Sv. Juriju ob južni železnici.** Sprejme se okrog 30 prosilcev, v prvi vrsti kmečkih sinov, ki ostanejo na kmetijah. Biti morajo telesno in duševno zdravi, od 16 do 20 let stari. Izjemno se sprejmejo tudi starejši. Dopriniti morajo vsaj 4 razrede osnovne šole z uspehom. Mesečna oskrbovalnina znaša 25 do 300 Din, ker dovoljuje banska uprava potrebnejšim delne štipendije. Tudi sreski kmetijski odbori podeljujejo prispevke. Zato je najbolje, da oni, ki zaprosijo sreski kmetijski odbor za podporo, vložijo celotne prošnje za sprejem na zavod po sreskem kmetijskem referentu, da ve ta glede podpore, koliko je prosilcev v srezu. Prosilci naj se obrnejo tudi na domače posojilnice in občine za podpore. Lastnoročno pisane prošnje, kolkovane po 5 Din morajo dospeti na upravo

zavoda vsaj do srede avgusta. Prošnji naj se priložijo krstni list, domovnica, zadnje šolsko izpričevalo, pravstveno spričevalo in obveza staršev, odnosno varuha (kolek 2 Din), da bodo krili stroške. Kdor prosi za podporo, naj navede v prošnji gospodarsko stanje staršev, županstvo pa lahko ob koncu prošnje to potrdi, priporoči prošnjo in navede velikost posestva in višino državnega davka, ali se pa priloži kolka prosto uverjenje o imovinskem stanju z navedbo teh podatkov. Tiskovine za to se dobe pri srezih. Zavod ima namen odgojiti čim več kmečkih sinov za bodoče gospodarje. Novo šolsko leto 1933/34 se začne 9. oktobra. O sprejemu se prosilci obveste pismeno.

* **Sprejemni pogoji za kmetijsko gospodinjstvo šolo pri Sv. Juriju ob južni železnici.** Šolsko leto se začne 2. oktobra in bo trajalo 10 mesecev. Namen šole je izobraziti dekleta srednjih in malih kmetov za dobre kmečke gospodinjke. Pogoji so: starost vsaj 16 let, dovršena osnovna šola, moralna neoporečnost in popolno telesno zdravje. Učenke stanujejo v internatu, kjer imajo vso oskrbo. Mesečna oskrbnina znaša 25 (50) do 350 dinarjev po gospodarskem stanju staršev, ker dovoljuje banska uprava in sreski kmetijski odbori gospodarsko šibkejšim mesečne štipendije. Zato morajo one, ki žele biti deležne banovinske podpore, priložiti uradna potrdila o gospodarskem stanju, obsegu posestva staršev in višino državnega davka, najbolje na formularju za uverjenje o imovinskem stanju, ki se dobe pri srezu, in vložijo prošnje zato po sreskih kmetijskih referentih. Vsaka gojenka si mora oskrbeti potrebne šolske in učne pripomočke sama. Lastnoročno napisano prošnjo s kolkom za 5 Din je vposlati na vodstvo šole direktno ali po sreskem kmetijskem referentu vsaj do srede avgusta. Prošnji je priložiti: krstni list, domovnico, zadnje šolsko izpričevalo, pravstveno izpričevalo in obvezo staršev, odnosno varuha (kolek 2 Din), da bodo plačevali oskrbnino. One, ki se potegujejo za štipendije, morajo priložiti tudi predpisana uverjenja.

* **Razstava Dolenjske ljubljansko društvo «Krka»** je prav okusno priredilo tujsko-prometno razstavo Dolenjske na ljubljanskem velesejmu od 3. do 12. junija. Razstava je nameščena v velikem paviljonu J, ki ga ima «Krka» skoro polovico pridržanega zase. Razstave se udeležujejo vsa dolenjska mesta in večje občine.

* **Koliko je vseh Jugoslovenov.** Beograjski profesor Todor Radivojević se bavi že dolgo časa s

številčnimi podatki o našem narodnem življu in objavlja svoje razprave v «Glasniku Jugoslovenskega proforskega društva», kjer je navedel, da je bilo v začetku letošnjega leta okrog 14 in pol milijonov Jugoslovenov, in sicer doma v Jugoslaviji 12.200.240, v vseh drugih državah pa 2.280.500. Po njegovih ugotovitvah živi v Italiji okrog 600.000, v Grčiji okrog 300.000, na Madžarskem nad 100.000, prav toliko v Albaniji, v Avstriji okrog 118.000, v Rumuniji nad 60.000, raztreseno po ostali Evropi in Mali Aziji nad 120.000, v prekomorskih deželah pa okrog 870.000 naših rojakov.

* **Gostilničarsko zborovanje.** Zborovanje Zadruga gostilničarjev, krčmarjev, kavarnarjev, žganjetočnikov in imetnikov javnih kuhinj za ljubljansko okolico, ki se je vršilo te dni v Ljubljani v prostorih salona «Pri levu», je pokazalo, da so naši gostilničarji zelo ograjani v svoji obrti. Zbor je vodil predsednik zadruge g. Fran Sušteršič iz Zapuž in podal sliko razmer, v katerih žive danes gostilničarji. Omenjal je razne primere, ki so na kvar gostilničarski obrti. Protestiral je proti krošnjarjenju in omenil tudi neuspeh v zadevi prošnje za podaljšanje policijske ure v ljubljanski okolici. Daljše poročilo o razmerah v gostilničarskem stanu je podal tajnik g. Pintar, ki je posebno naglasil, da bodo lastniki malih točilnic zaradi neprimerno visokih trošarinskih dajatev počasi prisiljeni, ustaviti svoje obrate. Tudi je omenil, da je zadruga napela vse sile, da se omeji krošnjarjenje. Zadruga šteje 321 članov in imamo v ljubljanski okolici največ gostiln v vsej banovini. Na predlog preglednika računov g. Mrcine iz Spodnjega Kašlja je bil proračun odobren in podana odboru razrešnica. Zborovalci so sklenili, da ostane dosedanja članarina v znesku 40 Din letno. Med živahno razpravo je bil na predlog g. Suhadolca sprejet sklep, naj se zviša pristopninska taksa za nove koncesije od sedanjih 500 na 1000 Din. Soglasno so bila sprejeta nova pravila. Ravnatelj zveze g. Petelin je v obširnem govoru očrtal borbo za uveljavljanje pravic gostilničarskega stanu.

* **Huda nesreča.** Z Rakeka so prepeljali v bolnišnico v Ljubljani 65letnega posestnika Andreja Knapa, očeta letalskega podporočnika Knapa, ki je postal nedavno žrtev letalske nesreče. Mož je peljal iz Cerknice na Rakek voz drv, pa je prišel pod kolesa voza prav pred kolodvorom na Rakeku. Zlomilo mu je obe nogi, obenem pa je dobil tudi več notranjih poškodb.

Meta je spet oživela. Deset, dvajset, trideset let je izgubila. Kar čez noč je izginilo pol njenih gub, ki so prej razoraile njeno čelo. Same gube so je bile prej.

Utrujena je hodila spat, med skrbmi je zaspa. Še v sanjah so jo mučile. Zdaj mirno spi. Mlade moči so ji vzele vse skrbi. Mlade roke so pograbile za delo.

Tisti par konj, ki je zvozil les v dolino, je kupil Janez od sosedu. S svojim denarjem ga je plačal. Saj je bil to spet goljavski denar.

In ko sta prvi večer stala konja v hlevu, ju je šel gledat. Srce mu je zaigralo.

Dà, časih so stali štirje pari v vrsti, zadaj pa je šel eden. Toda kmalu pride čas, ko jih bo spet prav toliko.

Tisto noč ga je prišlo, da ni šel spat. Po Goljavi je hodil. Njene rane je gledal. Bolelo ga je, ko je videl, da še povsod krvavi. Pa se je potolažil. Vedel je, da bo kmalu vse bolje.

Sneg leži nad Goljavo. Sneg leži na preteklosti. Tlači jo, da se ne bo mogla nikdar več zbuditi, nikdar več vstati. Vse je pokopano...

Tudi oče...

Tudi Anica...

Tudi njena mati...

Kdaj je že umrla njegova!

On sam je še. Poslednji. Ostal bo poslednji...

Ni je ženske, ki bi ji mogel dati tisto, kar je Anici podaril. Ni je

Zato je Goljavi zapisal srce. S krvjo je pisal takrat.

Janez hodi okoli. Po globokem snegu stopa, da se mu vdira do kolen. Po gozdovih hodi, po njivah.

Pod snegom spi ozimina. Malo so jeseni posejali, je rekla Meta...

Saj bo on drugo leto bolj sejal!

Po travnikih hodi. Spodaj spi trava. Letos je ne bo dosti treba. Hlev je skoraj prazen. Drugo leto bo zrasla nova. Ali je bo takrat dovolj za hlev? Poln bo, poln!

Po gozdovih hodi. Nekoč je bila tema v njih. Še podnevi. Goste so bile veje. Zdaj obliva srebrna mesečina sneženo odejo na tleh. Hribčki štrle iz njih. Posekana debela so stala tam. Zdaj so samo še nizki štori.

V hrib gre. Mimo njiv. Skozi grmovje. K studencu. Tam je takrat Anico prvič poljubil. Tam ji je povedal, da bo samo njegova.

Nemo se zastrmi v studenec. Tam ji je obvezal ranico. Gleda v drobne valove. Voda curlja po ozki strugi. Pada na led. Kakor bi padala na kovino.

Janez se zastrmi v potok. Gleda, gleda. Ne čuti, da je mraz, da mu noge skoraj ozebajo.

Potem se zdrzne. Počasi se obrne pod hrib.

Zapahnjena so vrata v koči, v kateri je prebivala Anica, v kateri je stanoval on. Potemnele oknice molče.

Osamljena je koča pod hribom.

Ničesar ni več tam, kar bi ga spominjalo nje: Vse je odnesel na Goljavo... Nagelj je na kuhinjskem oknu. Vsak dan ga zaliva. Meta še blizu ne pusti...

Gre mimo hiše. Molči. Še s srcem molči. Mrtvo je srce.

Zavije v breg. Spomni se, kako je zadnjikrat hitel tja gor. Tam je bil gozd. Stoletne bukve. Goljavi so vrnil življenje, goljavskemu kralju so ga vzele.

Na razsvetljeni jasi postoji. Tam je vzelo starega Kosmača.

Prekriža se. Pomoli. Potem se s počasnimi koraki obrne proti vasi.

Mimo pokopališča gre. Vidi temno gomilo. Vse druge so s snegom pokrite. Le premrta stebela jesenskih rož štrle iz snega. Očetova gomila je temna. Povsod drugje je sneg. Svež je še grob...

Tam za zidom spi stara Smrekarica, njena mati... Kje spi ona, Anica?...

Zalostne so njegove misli. Vrača se na Goljavo. Kakor bi bila tudi Goljava samo grob, ki skriva v sebi smrt. Vse tiho. Nikjer glasu. Vsaj psa bo moral kupiti, da bodo ljudje čutili, da Goljava živi.

Odklene vrata. Na oknu je bil ključ. Stopi v vežo. Pri ognjišču na stolu sedi Meta.

«Kaj še niste šli spat, Meta?» se zasmije.

Meta ne odgovori. Spi. Blažen nasmešek se ji igra na ustnicah. Srečna je Meta. Vse skrbi ji je vzel in naprtil sebi.

* **Veliko izbrlo usnja in usnjenih izdelkov** nudi letošnji ljubljanski velesejem od 3. do 12. t. m. Zastopane so vse večje domače tvrdke s svojimi izdelki. Temu oddelku je priključena razstava vsakovrstnih čevljarstev, na kar posebno opozarjamo naše čevljarstve.

* **Strelna v Ravnah.** Pred vnebohodom so imeli okrog Blok že dve nevihti s hudim treskanjem. V Ravnah je treščilo v Španov kozolec, pa so pravočasno vaščani sami pogasili. Pod kozolcem je stal in vedril mož, pa mu strelna ni napravila ničesar hudega, le nekoliko ga je omamila.

* **Huda avtomobilska nesreča.** Nedavno sta se vozila z avtomobilom mariborski trgovec Alojzij Usar z Aleksandrove ceste in 50letni ključavničar Ignacij Ledvinka iz Košakov proti Mariboru. V bližini Wögenerjeve tovarne suhomesnatih izdelkov v Košakih je izgubil Usar, ki je vodil avtomobil, oblast nad krmilom in je avtomobil zavozil z vso brzino v obcestni brzjavni drog ter se prevrnil. Kmalu se je zbralo na kraju nesreče več ljudi, ki so potegnili izpod razbitega vozila oba ponesrečenca. O nesreči so bili nemudno obveščeni tudi mariborski reševalci, ki so prepeljali Usarja, ki ima hude poškodbe na glavi, na njegovo stanovanje, smrtno nevarno ranjenega Ledvinko pa v bolnišnico. Ledvinka si je zlomil levo roko in obe nogi, dobil pa je tudi hude notranje poškodbe.

* **Dve smrtni nesreči.** Na binkoštno nedeljo zjutraj so našli orožniki iz Gaberja pri Celju na železniški progi pod Vipoto pri Pečovniku razmesarjeno moško truplo. Neznanka je bil povozil tovorni vlak. Kolesa so nesrečniku odtrgala obe nogi; eno so našli med tirom, truplo in drugo nogo pa je vlak vlekel še kakih 25 m s seboj. Istovetnost ponesrečenca so ugotovili v ponedeljek. Gre za 30letnega Ivana Kralja, doma iz Velikega Nedeljšča, srez Čakovca, ki je bil uslužben za hlapca pri trgovcu Francu Kalanu v Celju. — Na binkoštni ponedeljek dopoldne se je zgodila ob nezavarovanem železniškem prelazu za okoliško dekliško narodno šolo pri Celju druga železniška nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. 27letni šofer Albin Jurjovec se je peljal z motornim kolesom skozi Gaberje do Celja. Ko je prišel do prelaza savinjske železnice, je privozil iz Celja osebni vlak. Jurjovec je kljub žvižgu lokomotive vozil čez progo. Lokomotiva je treščila v zadnji del motornega kolesa in ga vrgla s proge. Jurjovec je odletel 7 m daleč v jarek ob progi za šolskim vrtom, kjer je obležal ves krvav in je

kmalu nato izdihnil. Nesrečniku je počila lobanja, zlomil si je levo nogo in zmečkal prste na levi. Motorno kolo samo se je popolnoma razbilo.

Cenjenim naročnikom «DOMOVINE»!

Le še en mesec in pretekla bo polovica leta. Zato smo opozorili s priloženimi položnicami one naročnike, ki še za prvo poluletje niso poravnali naročnine, da store to vsaj v prvi polovici meseca junija in tako opravijo svojo naročniško dolžnost. Starejše zamudnike pa opozarjamo, da hočemo počakati na plačilo naročnine samo še teden dni, nato pa jim pošiljanje lista brez podaljšanja kaknega roka ustavimo. Vsak naročnik naj se zaveda, da brez denarne pomoči ne more izhajati noben list. Naročniki za «Domovino», «Domovina» za naročnike, je staro naše geslo.

Kdor je položnico izgubil ali komur se je pokvarila, naj zahteva od uprave drugo.

Uprava «DOMOVINE».

* **Žrtev strele.** Posestnikova hči, 28letna Jožefa Ahlinova iz Srednje vasi pri Rudniku, je te dni delala na polju in se okrog poldneva vračala domov. Med potjo je srečala dve svoji tovarišici in nekega domačina, pa so vsi štirje obstali v kratkem razgovoru sredi polja. Baš tedaj so se zgrnili od Krima sem črni oblaki. Nekajkrat je zagrmelo in ko so se hoteli vsi raziti je nenadno silno zagrmelo. Pri priči so padli vsi štirje po tleh, kajti treščilo je nekam v bližino. Ostali dve ženski in moški so se hitro spet pobrali, a Jožefa Ahlinova je obležala nezavestna. Imela je močno ožgane lase, ožgana pa je bila tudi na prsih. Prenehati so jo morali v bolnišnico.

* **Triletna žrtev narasle vode.** Huda nesreča se je pripetila nedavno v Tržiču. Triletni Ivanček Kosmač, gojenec zavetišča na Skali, je na nepojasnjen način padel v naraslo Bistrico, ki ga je odnesla neznano kam. Neki mesarski pomočnik, ki se je oblečen vrgel v vodo, bi ga bil že kmalu

dobil, toda v tistem trenutku ga je voda odnesla na drugi breg. Ker tu Bistrica ni lahko dostopna, so hiteli drugi reševalci na glavni most, a bilo je že prepozno. Hudo narasla voda je opravila svoje delo in mlado življenje je bilo izgubljeno. Nadzorstvo v zavodu je nad vse skrbno in vestno, pa je zato nesreča tem bolj tragična, ker je zadela skrbne šolske sestre.

* **Strelna je zažgala poslopje.** Ob nevihti nedavno je strelna švignila v veliko gospodarsko poslopje posestnika Kegljeviča v Dolenjem Vrhu polju in ga užgala. V zadnjem trenutku so rešili živino, medtem ko nekaterih strojev in treh konjskih komatov niso mogli več iztrgati iz krempeljev uničujoče ognjene sile. Zgorela je tudi kokljak ki je tedaj skupno s piščeti vedrila pod nesrečno streho. Strelna je našla pot tudi v vinski hram, kjer je izbila doko iz velikega soda, da se je črno vino razlilo po tleh in poplavelo vso klet. Na kraj nesreče so takoj prihiteli gasilci iz domače vasi z ročno, gasilci iz St. Jerneja pa s motorno brizgalno. Po dolgem trudu se jim je posrečilo ogenj omejiti. — Na večer istega dne je divjalo silno neurje tudi v okolici Cerovega loga. Padala je debela toča, ki je napravila precej škode po vinogradih. Strelna pa je uničila in porušila nekaj dreves.

* **Smrt berača pod vlakom.** Te dni je brz vlak v smeri od Središča proti Ormožu nedaleč od Središča povozil neznanega berača. Stroj je siromaku odrezal obe nogi. Vlak je takoj obstal. Ker je bil ponesrečenec še živ, so ga naložili na vlak ter ga odpeljali v ormoško bolnišnico, kjer je kmalu nato umrl. Istovetnost se ni mogla ugotoviti, ker neznane ni imel pri sebi nikakih listin.

* **Avto je povozil konja.** V Kamnici se je dogodila huda nesreča. Po cesti je privozil iz Dravske doline tovorni avto ključavničarskega mojstra Ladislava Rutarja iz Dravograda, v smeri iz Maribora pa je peljal z enovprežnim vozom Juro Klasič nove škafe v Kamnico. Nesreča je hotela, da se nista avto in konj zadosti izognila drug drugemu ter je prišla žival pod kolesa tovornega vozila. Konju je zdrobilo obe prednji nogi in je uboga žival obležala sredi ceste. Lastnik jo je nekaj časa obupano gledal, nato pa se je sporazumel z okoli stoječimi, nekdo je posodil revolver in počil je strel, ki je konju končal vse muke.

* **Huda nesreča uruzinskega očeta.** Lectarskih sejmov ob priliki birme okrog Škocijana se je udeleževal tudi trgovec Anton Skrbe iz Žu-

Po prstih odide iz veže. Spet stopi na hišni prag. Zavije v hlev. Vrata zaškripljejo. Dolgo jih že nihče ni namazal. Kdo ji je mislil na mazanje vrat v teh hudih dneh! Nihče ni utegnil.

Temno je v hlevu. Samo ozek pas mesečine sili vanj. Na Mihovo posteljo pada. Toda postelja je prazna. Mihe ni.

Le kam je šel.

Janez se ozre okoli. Tam v kotu pri konjih vidi senco. Tam je Miha. Bdi. Pri konjih stoji in jih boža.

«Miha, kaj ne spiš?»

«Nisem mogel zaspati, Janez. Res nisem mogel.»

Janez se smeje. Pozabil je, kod je vse hodil nocoj. Pozabil na prazne gozdove, na hišo pod hribom, na temni grob. Vse je pod snegom, vse.

Goljava vstaja! Na njej se zbuja novo življenje. Tudi v njem...

Zdaj ve, zakaj ji je starec dal vse. Tudi življenje...

In vrne se v svojo sobo. Leže in zaspi, prvič v miru, v pokoju.

Enajsto poglavje.

Božič se bliža. Meta je v skrbeh. Prazna je skoraj shramba. Kaj bo spekla? Kaj bo skuhal? Še lani so ob istem času klali. Letos je en sam prašič v svinjaku, pa je tako suh...

Saj bo Janez za vse poskrbel. Meta mu zaupa.

Pove mu svoje skrbi. Janez se smeje. Seže v žep in ji dá dva stotaka.

«Le poskrbite, da ne bomo stradali», ji pravi. «Za božič ne smemo skopariti. Maihen praznik zmage naj bo!»

Kakšna zmaga? misli pri sebi. Saj je on premagan! Goljava ga je premagala.

Meti se iskre oči. Da, tak gospodar. Ta je pravi. Prav tak je, kakršen je bil Kosmač, goljavski kralj, ko je bil še mlad. Samo sam je tako. Če bi prišla še gospodinja k hiši... Ko je Meta v mladih letih prišla na Goljavo, so jo že imeli in dobra je bila.

«Gospodinje bi bilo treba», pravi na glas. «Stara sem že. Kdo bo kuhal in skrbel za gospodinjstvo, ko mene ne bo. Kmalu ležem.»

«Le nikar se ne podcenjujte», se smeje Janez. «Kar pogledajte, kako močni ste še!»

«Na zunaj. Saj je še repa la zunaj lepa. Znotraj je vsa puhla. Taka sem. Gospodinje bo treba. Mlade krvi...»

«Še ne», pravi Janez in senca mu leže na čelo. Ne bo gospodinje na Goljavo. Ne bo je, ne bo!

Anice ni več. Druge gospodinje ne sme biti. Poslednji kralj z Goljave bo. Poslednji!

«Le pustiva to, Meta», ji pravi molče. «Ko pride pravi čas, bom že kako napravil», se izgovarja.

Pa ve, da bo ostal, kakor je. Če Meta umre, bo vzel drugo gospodinjstvo in opravljeno bo. Vse bo teklo po starem tiru.

Nekje v tujini je grob. Aničin...

Janez dela. Neutrudno kakor čebela za medom iztika po Goljavi, kje je treba kaj popraviti, kje je treba napraviti kaj novega.

Veje so še v gozdu. Zvoziti jih bo treba. Les je svež, slabo bo gorel. Pa bo moral. Drugega ni za zimo. Poleti ni nihče poskrbel zanj. Meta je morala še drva prodati, da je dobila denarja za pijačo. Oče je dosti potreboval...

Naj mirno spi. Zdaj ne potrebuje ničesar več.

Janez dela, dela. Tudi Miha in Meta. Pojutrišnjem je sveti večer. Potice bo morala speči. Po časi ji gre izpod rok. Stara je že. Težko gnete kup testa v veliki skledi. Vsako minuto se mora odihovati. Roke jo bole. križ jo boli, kakor bi jo nekaj zbadalo vanj.

«Poslednji jih mesim», si misli Meta. «Druge bo treba drugo leto. Da bi se mladi kmalu oženili.»

Miha je v hlevu. Zdaj je čist kakor soba. Skedenj je pometen, da se kar sveti. Na dvorišču ni več navlake. Vse, kar ga je kazilo, je spravilo stran. Za praznike mora biti lepo. Popoldne nojde v gozd. Gospodar je tako naročil.

Dober gospodar je. Zna kraljevati! Zna!

Miha je vesel. Prej se je še bal. Ko je star! Kosmač umrl, je mislil, da bo z njim umrla tudi Goljava. Pa ni. Goljava stoji. Kmalu bo mogočna, kakor je bila nekoč.

Pojutrišnjem je sveti večer. Vsi ga čakajo. Kakor bi čakali nekaj neizmerno lepega.

(Dalje prihodnjic.)

žemberka, oče več otrok. Hodil je od birme do birme in sklenil, da se udeleži še zadnje na Studencu in se nato vrne domov v Žužemberk. Birmanje na Studencu je bilo predzadnje sredo. Ko je g. Škrbe pripravil vse za prodajo, je odšel k svojim konjem v hlev pri Jančevi gostilni. Ko jim je nametal v jasli krme, ga je eden konjev nenadno z vso silo udaril z zadnjo nogo v nogo pod kolenom. Škrbe je bil prepeljan v bolnišnico v Novem mestu.

* **Smrten padec z vlaka.** Pred dnevi se je peljal 68letni upokojeni železničar Miha Zdouc iz Celja z nekim znancom v Banjo Luko, kjer je oddal več tisoč sulčkov iz ribogojnega zavoda v Pečovniku pri Celju. Na povratku je padel Zdouc blizu Novega iz nepojasnjenega vzroka z vlaka in si prebil lobanjo. Našli so ga ob progi in ga prepeljali v bolnišnico v Novem, kjer je kmalu podlegel poškodbam.

* **Huda nesreča zaradi splašenega konja.** Te dni se je pripetila poleg Kunčeve tovarne za pletenine v Ljubljani huda nesreča. Mesarski mojster in občinski svetnik g. Fran Zajc se je peljal s trga domov v Potočnikovo ulico. Na vozu sta sedela poleg mojstra tudi njegova soproga gospa Antonija in pomočnik. Ko so privozili do Kunčeve tovarne, se je pričel konj plašiti. Ustrašil se je ropota brun, ki so jih delavci metali na kup. Na mah je zavil na levo. Voznik konja ni mogel ukrotiti in v naslednjem trenutku je planila žival z vozom in ljudmi na njem po bregu navzdol v Ljubljano. G. Zajc je še pravočasno odskočil, pomočnika in Zajčevu ženo pa je potegnil konj z vozom vred v vodo. Vse je za trenutek pokrila motna voda, nato pa je pomočnik hitro splezal na suho, medtem ko se je gospa pokazala na površini šele čez čas in plavala precej daleč od voza. Med splošno razburjenostjo se je čez čas posrečilo najti daljšo desko, s katero so ponesrečenko spravili na breg. Ga. Zajčeva si je pri padcu po bregu zlomila desno nogo nad stopalom in so jo odpeljali z reševalnim avtom v Leonišče, kjer pa je po nekaj dnevih podlegla poškodbam.

* **Utopljenec v Mislinji.** V nedeljo 28. maja jutraj je bil najden v potoku Mislinji utopljenec, v katerem so spoznali 22letnega Ivana Jeseničnika iz Mislinje. Domneva se, da je prišel utopljenec v Mislinjo po nasilnem potu, ker je imel na glavi hude rane, iz katerih je krvavel, medtem ko je imel roke in noge nepoškodovane. Da je bilo na utopljenca izvršeno nasilje, potrjuje to, ker je bil prejšnji dan v Mislinji med imenovanim in med drugimi fanti pretep. Jeseničnik je imel prejšnji večer okrog 600 Din denarja. Od tega denarja je morda nekaj zapravil na pijači, 60 Din pa je plačal za neki dolg, tako da bi mu moralo ostati v žepu še okrog 500 Din, katerih pa ko so ga potegnili iz vode, pri njem niso našli. Zato je verjetno, da ga je kdo napadel, mu odvzel denar in ga sunil v vodo.

* **Smrten padec z voza.** Te dni se je napotil posestnik Kovač iz Križavljancov z vozom, v katerem je imel vprežen par konjev, na Hum pri Ormožu po kis. Nazaj grede pa je med vožnjo padel z voza med oje. Konji so se zaradi tega splašili in je eden njiju udaril Kovača s kopitom zadnje noge po glavi tako močno, da mu je prebil lobanjo. Kovač je obležal na licu mesta mrtev.

* **Nesreča kolesarja.** Te dni je vozil Novomeščan O. tovrni avto skozi Višnjo goro v Ljubljano. Ko se je peljal po najhujšem klanecu pri Rdeči skali na Peščenjaku, se je zdajci izza ostrega ovinka pojavil kolesar Potokar iz Male Loke. Zaradi velike strmine in ostrega ovinka je bilo izognjenje nemogoče. Prišlo je do nesreče. Lastnik avta je močno poškodovanega Potokarja takoj odpeljal v ljubljansko bolnišnico, kjer je hudi poškodb podlegel.

* **Cerkljanski atentatorji v novomeških zapori.** Te dni sta bila prevedena iz Krškega v zapore novomeškega okrožnega sodišča cerkljanski atentatorja 23letni Fran Gramc iz Gazice pri Cerklih in 20letni Alojzij Srpič iz Cerkelj, medtem ko je bil tretji udeleženec pri političnem zločinu, ki je bil izvršen v noči 4. aprila v stanovanju cerkljanskega šolskega upravitelja Ludovika

Kabaja, 17letni Ivan Videnič začasno izpuščen iz zapora. Obenem s tema dvema zločincema so orožniki prevedli v zaprtem avtomobilu tudi cerkljanskega kaplana Frana Tomazina in posestnika Andolška. Zadnja dva sta bila aretirana, ker so pred sodiščem v Krškem atentatorji, sami nerazodni kmečki fantje, izpovedali, da sta jih ona dva napeljala k zločinskemu dejanju. Kaplan Tomazin in posestnik Andolšek zanikata krivdo.

* **Eksplodirala peklenjski stroj na Reki.** V noči od sobote na predzadnje nedeljo je pred zgradbo fašistične organizacije «Dopolavoro» na Reki eksplodiral peklenjski stroj. Na vseh bližnjih hišah so popokala stekla na oknih. Stena hiše, ob kateri je bomba eksplodirala, se je porušila. Človeških žrtev ni bilo. Naknadno se je izvedelo, da je slična bomba eksplodirala v noči od 20. na 21. maja tudi na Školjci. Povzročila je med ljudmi velik strah, toda nikake škode.

* **Orožnik obstrelil dekle, ki ga ni maralo.** Nedavno proti večeru je Begunje razburil žalosten dogodek. Mlad orožnik Branko Kuvekalović je ustrelil z revolverjem na cesti sredi vasi mlado dekle Miciko Pretnarjevo iz Dvorske vasi. Strel jo je zadell sredi prsi iz neposredne bližine in je krogla ostala v telesu. Dogodek se je izvršil v veliki naglici, da ni mogel nihče priskočiti dekletu na pomoč. Micika je odšla po kosilu z doma v Begunje k prijateljici, da bi šli skupno v Drago dišeči volčin. Za njo se je pripeljal Kuvekalović s kolesom in dohitel dekle v stanovanju prijateljice. Mimoidoči so nekoliko pred dogodkom čuli iz stanovanja prepri. Nato so videli bežati dekle pred njim po cesti. Ko je dekle zavilo v stran, so ljudje zaslišali strele. Ko je najbližji priskočil, je našel dekle s prestreljenimi prsmi in ga prenesel v bližnjo hišo. Orožnik je takoj po storjenem činu zbežal. Kmalu pa se je vrnil na kraj zločina. Orožnikom, ki so ga tamkaj aretirali in uklenili, je trdil, da mu je odpovedal revolver in da se zato ni mogel ustreliti še sam.

* **K umoru Amalije Mališve.** Kakor javnost že ve iz časopisja, sta morilca brata Mališa pri zločinu v Št. Vidu pri Stični rabila krinko in orožje, ki ju pa preiskovalno oblastvo doslej še ni našlo. Pri zasliševanju, ki je trajalo vse doslej, je morilec Anton Mali naposled izdal, kje je rabljene predmete na svojem begu zakopal, vendar pa njegovi podatki niso bili natančni. Pri umoru je rabil krinko, žensko pokrivalo in samokres znamke «Steyer». Sodišče je naročilo orožnikom, naj navedene predmete izkopljejo in oddajo preiskovalnemu sodniku v Novem mestu. Mali jih je zakopal v vasi Grmu, ki spada pod občino Bukovec ob banovinski cesti Pluska—Litija, in sicer kakih deset metrov daleč od ceste ob stebru kozolca, ki je last posestnika Antona Polončiča iz Grma. Po dolgem iskanju so jih orožniki res našli. Reči so bile zakopane zelo plitvo pod zemljo, ker se je Antonu Maliju na begu mudilo in je nekaj zemlje odkopal kar z rokami. Krinka je bila narejena iz črnega satina in tako velika, da je morilec zakrivala ves obraz. Pokrivalo je bilo modre barve. Oba morilca kakor tudi Andrejeva ljubinka Golmajerjeva so zelo shujšali in se jim pozna, da so prestali hude duševne boje. Preiskovalni sodnik je pričel zasliševati že priče. Bila sta zaslišana tudi oče in mati Golmajerjeve.

* **Zaradi izzivanja rekrutov.** V 19. številki smo pisali, da so posestnika Pukšiča iz Gajovcev nevarno poškodovali fantje rekruti, ki jih je izzival. Kakor nam poročajo, se je zgodila pomota v kraju in v tem primeru ne gre za posestnika Pukšiča iz Gajovcev, kar so itak vsi tamkajšnji čitatelji prav razumeli, ker so Pukšiča iz Gajovcev videli nepoškodovanega.

* **Do velikega pretepa** je prišlo v nedeljo v vinotoču v Kamnici in je nekdo sunil z nožem v prsi 28letnega Franca Mlačnika iz Brestrnice, ki je obležal v mlaki krvi. Več nevarnih poškodb je dobil tudi neki tovariš, ki se zdravi doma. Mlačnik je moral v bolnišnico; njegovo stanje je kritično.

* **Prijeta tatinska družba.** 20letni Alojz E. iz Čretnika, 18letni Jože V. iz Cerja in Božak Bernard iz Cerja so zadnje dni vlamljali ponoči v

razne hiše in kradli kar na debelo. Vlomili so najprej skozi podstrešno okno pri posestniku Jožetu Kosu v Stari vasi, dvakrat pri nekem posestniku v Zgornji Breznici, pri dveh drugih posestnikih pa so bili pregnani. Nekaj dni za tem so napravili nov pohod in se oglasili najprej pri posestniku Jakobu Kolarju, kjer so nakradli raznih svinjskih dobrot, nato so si na Ljubljnem v Zafonikovi zidnici še poiskali pijače. Ko so jih orožniki prijeli, so počasi vse lepo priznali. Pri tem so tudi grehi prejšnjih let prišli na dan. Tako so na primer lani vlomili pri Josipu Prešernu v Poljčanah in odnesli nekaj svinjine, v Zgornjih Lažah pa so pri posestnici Uršuli Kuštovi pokradli mast cele svinje.

* **Smrt zaradi gamzove brade.** Na Dobah pri Kostanjevici se je pri gostilničarju Kuharju zbrala večja družba okoliških fantov. V družbi sta bila tudi 20letni Jože Cimerman in 21letni mlinar Feliks Jarc iz Dobrave. Cimerman je vzel Jarčev klobuk in si ga pomeril, takoj nato pa ga je vrnil s pripombo, da mu ne pristaja, obdržal pa si je gamzovo brado, ki je bila prej krasila Jarčev klobuk. Jarc je takoj zahteval, da se mu kozja brada vrne, obenem pa je zagrabil liter na mizi. Po gostilničarjevem posredovanju je Cimerman vrnil Jarcu gamzovo brado, Jarc se je nato pomiril. Na poti iz gostilne pa je Cimerman znova začel siliti v Jarca. Ta se ni vdal, zato je Cimerman izdril kol iz meje in udaril Jarca, da se je trhlil kol na njem prelomil. Jarc je zbežal, ali Cimerman je zdirjal za njim, držeč v roki odlomljeni kol. V isto smer je pohitel tudi Jože Plankar, ki je nameraval preprečiti nadaljnji pretep. Jarc se je na begu nenadno obrnil, potegnil iz žepa nož in sunil Cimermana v desno stran vratu tako nesrečno, da mu je prerezal na desni strani dovodnico in odvodnico. Poškodba je bila smrtna in je ranjenec takoj izkrevavel. To je bilo na nedeljo 12. februarja. Pred novomeškim sodiščem je Jarc priznal, da je Cimermana sunil z nožem, izgovarjal pa se je s silobranom, ker bi sicer bil padel on. Po tehtnem zagovoru obtoženčevega branitelja dr. Jurija Polenška je sodišče Jarca oprostilo vsake krivde.

* **Dve obsodbi.** Stari Valentin, kmetovalec iz Nasovč pri Kamniku, je bil obsojen pred ljubljanskim malim senatom na 40 dni strogega zapora, pogojno za dve leti, ker je lani poleti ponaredil znesek na čekovni položnici. Iz zneska 30 Din je napravil kar 380 Din, kolikor je bil dolžan kamniški davčni upravi na zaostalem davku. — Andrej iz Zaloga in Janez iz Spodnjega Kašlja sta si v svaštvo. Bila sta si vedno dobra prijatelja, sprla sta se je zaradi petih starih zlatnikov, ki jih je Janez našel po materini smrti in je Andrej zahteval zase dva zlatnika. V gostilni je Janez Andreja udaril s plosko roko po obrazu, a Andrej z velikim kozarcem za brizganec prav v levo oko tako močno, da mu je ga je izbil. Andrej je bil obsojen na tri mesece strogega zapora in v plačilo stroškov kazenskega postopanja, a Janezu mora plačati za oko 10.000 Din.

* **Obsodba vlomilske tolpe.** Pred malim senatom v Ljubljani je bila te dni velika razprava proti 11članski vlomilski tolpi. Bili so pravi strokovnjaki v vlomilskem poslu in so vrtali posebno wertheimske blagajne na tržaški način s svinjsko nogo. Obtoženci so kratko in prostodušno priznavali vsa očitana jim dejanja. Glavar tolpe je bil Martin Praček, mizarski mojster, po rodu Vipavec. Obtožnica navaja nad 15 zločinov. Med drugim je tolpa vlomila v pisarno tvrdke «Isis» v Ljubljani in odnesla ročno blagajno z 2532 Din gotovine in dvema vinkuliranima hranilnima knjižicama. Martin Praček in Pavel Kodelja sta ponoči 21. septembra lani vdrla v ljubljansko mestno zastavljalnico in odnesla 34.747 Din gotovine. Plen sta si pošteno razdelila. Nagradila pa sta tudi nekatere svoje znance, da so o vlovu molčali. Praček si je dal napraviti pri nekem kovaču na Viču posebno vlomilsko orodje, svinjsko nogo. Kovač ni vedel, za kaj bo to orodje. Na zatožno klop so prišli tudi razni Pračkovci pomagači in njegova žena. Obsojeni so bili zaradi vlovov in poizku-

ženih vlomov, zaradi tatvine in prikrivanja ukradenih reči, in sicer: 22letni Pavel Kodolja na dve leti in šest mesecev robije, v izgubo častnih državljanov pravic za pet let in v izgon za pet let; 21letni Vladimir Trampuž na sedem mesecev strogega zapor in v izgubo častnih državljanov pravic za tri leta; Martin Praček na pet let robije, v izgubo častnih državljanov pravic za pet let in stalni izgon iz države; 30letni Vinko Križmančič na devet mesecev strogega zapor in izgon za tri leta; 22letni Vid Zobec na štiri mesece strogega zapor in v izgon za dve leti; 22letni Vencelj Vipavec na tri mesece strogega zapor; 29letni Josip Faganelj, 26letni Štefan Tominc in 26letni Stanko Semič vsak na 40 dni strogega zapor, ker so prikrivali vlome; Valerija Praček na dva meseca strogega zapor; 26letni Štefan Šlošar na en mesec strogega zapor pogojno za tri leta.

* **Iz omare nazaj v ječo.** V Jezdarski ulici v Mariboru se je te dni vršil razburljiv lov za nedavno iz mariborske jetnišnice pobeglim kovakom pomočnikom Francem Šimenkom. Šimenko je svoječasno pobegnil iz jetnišnice na izredno drzen način v družbi s sojetnikom Čepom. Oba sta izginila ko kafa, vendar se je Čep čez nekaj dni skesal ter se je prišel sam javiti, Šimenko pa se je dalje spretno skrival roki pravice. Te dni je mariborska policija doznala, da je Šimenko spet v Mariboru. Iskali so ga ter izvedeli, da se je nastanil v Jezdarski ulici v svojem nekdanjem stanovanju. Napravili so na Šimenka lov. Hišo v Jezdarski ulici so obkolili stražniki, v stanovanje pa sta vdrla dva detektiva. Ko je Šimenko zaslišal trkanje na vratih, je takoj vedel, koliko je ura, in je izkušal pobegniti skozi okno. Toda nastavljena pištola pod oknom stoječega stražnika ga je pognala nazaj. V obupnem strahu se je nato skrivil v omaro, iz katere so ga izvlekle trde roke detektivov ter mu takoj nasadil ena roke okove.

* **Krepko kaznovan kokošji tat.** Pred sodniki okrožnega sodišča v Novem mestu se je zagovarjal star tat kokoši, 57letni Anton Virant iz Slamčega vrha pri Škocijanu. Obtoženec je neke noči vdrl v zaprt kokošnjak posestnika Josipa Lindiča v Jeperjku, kateremu je ukradel sedem živali. Sodišče, ki že dolgo pozna starega ljubitelja pitanih kokoši, je obtoženca obsodilo na eno leto robije.

* **Prijet komunist.** Minile dni je prišel mirnopeškim orožnikom v roke že dolgo iskani komunist 25letni Stanko Radič, doma iz okolice Zagreba, ki se je dalje časa zadrževal v Avstriji. Aretiranec je bil odveden v Zagreb. Radič je pred časom v Zenici pobegnil orožnikom, ko so ga vodili tja v zapor.

* **Sodba v komunistični obravnavi pred državnim sodiščem v Beogradu** je bila izrečena in so obsojeni: Josip Prijon na 7, Maks Valentinčič na 4, Valentin Klanjšček na 3 leta, njegova sestra na šest mesecev strogega zapor, Alojzij Košuta na 2, Boris Božič na 4, Albert Sulčič na 3, Filip Šircelj na 2, Franjo Hvalič na 3, Anton Špacapan na 1, Andrej Stegnar na 5, Franjo Peršon na 4 in Danilo Jejčič na 5 let. Oproščeni pa so bili: Leopoldina Ušajeva, Josip Sedmak, Leopold Kravos in Franjo Saksida. Od imenovanih ima 15 italijansko, 6 pa jugoslovensko državljanstvo.

* **Sleparski veletrgovec.** Vrli orožniki v Cirkovcih so prišli na sled spretnim sleparstvom nekega Ivana Baumanu od Sv. Lovrenca na Dravskem polju. Mož se je izdajal za trgovca s krompirjem in sadjem na debelo. Razpredel je trgovinske mreže po vsej banovini ter pri veletrgovcih naročal kar vagonске pošiljke. Tako je naročil med drugim od neke trdke vagon seno, ki ga je dalje prodal raznim kmetom in napravil izvrstno kupčijo. Kupčeval je s koruzo in žitom, spravil se je celo na strešno opeko in naročil od Zadrugne opekarne v Ljubljani za 5000 Din opeke. Dalje je osleparil trdko «Semperit» v Zagrebu, pri kateri je naročil dva avtomobilska plašča. Naročil je tudi večjo količino bencina. Da pa bi svoje poslovanje še bolj pospešil, si je naročil od neke trdke v Celju pisalni stroj. Trdka pa je bila toliko previdna, da je o njegovem stanju prej poiskala po-

Pred nakupom za birmo ne premišlujte, kje si boste dobavili poceni blago ali storjene obleke in obleke. Svilene robce, klobuke, nogavice, čevlje, ampak se podajte ali pišite po vzorce in cenik Trgovskemu domu

Sternecki

Celje št. 97.

kateri Vam nudi gorenje predmete v veliki izbiri, po najnižjih cenah in v dobri kakovosti. Obleke se izdelujejo po meri v lastni tovarni.

datke in mu pisalni stroj poslala po povzetju, katerega Bauman seveda ni dvignil. Te dni pa je za lažnega trgovca prispela na postajo Sv. Lovrenc od trdke «Motorcar-Ulmansky in drug» v Zagrebu pošiljka treh avtoplaščev po povzetju. Podjetni trgovec, ki ni imel denarja, je trdki telefoniral, naj povzetje opusti, ker trenutno nima denarja, blago pa da nujno potrebuje. Orožniki so za to izvedeli in možaka aretirali.

* **Tatvina in vlom.** Čeprav so postali kolesarji zaradi pogostih tatvin zadnje čase zelo previdni, vendar najdejo tatovi še vedno ugodno priliko, da izmaknejo kako kolo. Te dni zvečer sta dva Kamničana za trenutek prislonila svoji kolesi ob zid pri vhodu v gostilno «Pod skaljo» nasproti kamniškega mestnega kopališča. Dva potepina, ki sta se takrat potikala okrog gostilne, sta takoj izrabila ugodno priliko, se vsedla na kolesi in se odpeljala. Iz Tunjic poročajo, da je bilo v eni zadnjih noči vlomljeno v trgovino, ki je bila dozdaj last Antona Vombergerja. Ta je bil obsojen na 20 let ječe zaradi umora svoje tete Ivane Rakefeve, po kateri je podedoval v Tunjski Mlaki hišo in trgovino. V hiši je zdaj gospodinjala obtoženčeva žena, za oskrbnika posestva pa je sodišče postavilo enega Vombergerjevih bratov. Ta se je kmalu izselil iz hiše, češ, da v njej ponoči straši. Vlomilci so brez dvoma računali s tem in ker ni v neposredni bližini nobene hiše, so bili tudi varni pred sosedi. Po brezuspešnem poizkusu pri dvoriščnih vratih so vlomili skozi glavna vrata. Pri tem jim je prav dobro služila majhna sekira, katero so izmaknili v drvarnici in jo nato pustili pred vrati. Iz trgovine so odnesli le nekaj cikorijske masti za čevlje in drugih drobnarij.

* **Vlomi in tatvine v škocijanski okolici.** V zadnjem času se je izvršilo v škocijanski okolici več vlomov in tatvin. Pred nekaj dnevi je odšel Alojz Beretič, posestnik iz Šmarjete, v klet, ki je malo oddaljena od hiše, in opazil, da je okno kleti odprto. Ugotovil je, da so mu neznani tatovi z dolgim cepinom izvlekli vse meso in slanino skozi okno. — Tej tatvini je sledila čez nekaj dni druga. Pokradeno je bilo meso iz shrambe posestnika Janeza Kaplarja v Savinku pri Škocijanu. — Botrije pri posestniku K. v Gaberniku v Škocijanskih hribih se je udeležil tudi neki Hrvat, krošnjar z manufakturnim blagom. Po vselem rajanju je odšel spat. Ko pa je zjutraj hotel dalje po poslu, je opazil, da je bila bala skoro popolnoma razvezana. Ugotovil je, da sta mu bila ukradena dva velika kosa blaga za obleke. Orožnikom se je po dolgem zasliševanju posrečilo najti krivce v mladoletnih otrocih.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

NENADNA SMRT BIVŠEGA ŠOLSKEGA UPRAVITELJA V JARŠAH TOMA PETROVCA.

Domžale, junija.

Tak hrust, kakor je bil upokojeni nadučitelj g. Petrovec, živeč v Ljubljani, je nenadno pre-

minil. Predzadnji torek popoldne je bil pokopan na ljubljanskem pokopališču. Četudi je bilo kaj slabo vreme, se je udeležilo njegovega pogreba veliko število njegovih prijateljev, znancev, stanovskih tovarišev učiteljev in drugih. Zelo častno so bile zastopane Domžale in Jarše z županoma na čelu. Sokolsko odposlanstvo iz Domžal je prišlo z lepim vencem, saj je bil pokojnik zvest član domžalskega Sokola v najhujših predvojnih časih in se ni nikdar ustrašil obleči sokolskega kroja, četudi je bilo to tedaj posebno za učitelja velika nevarnost. Dalje ga je počastilo z lepim vencem kot svojega bivšega člana domžalsko Pevsko društvo.

Pevci so mu zapeli dve žalostinki: pred bolnišnico «Vigred» in pred železnico «Blagor mu». Na grobu sta se poslovila od njega v imenu domžalskega Sokola šolski upravitelj br. Stenovec in v imenu učiteljstva kamniškega okraja šolski upravitelj g. Arigler. Oba govornika sta v kratkem očrtala njegov kremenit in odločen značaj in njegovo delovanje v šoli kakor tudi izven nje za prosveto in splošni napredek.

Pokojnik se je povsod udeleževal: pri Sokolu, pri Ciril-Methodovi družbi, kot pevec v pevskih društvih, poleg tega pa je bil tudi dober sadjar. Narodu je bil na vseh svojih štirih službenih mestih, v Št. Gothardu, Čemšeniku, Polhovem gradu (svojem rojstnem kraju), a nadalje v Jaršah najboljši svetovalec. Pokojniku bo ohranjen med narodom, koder je služboval, trajen spomin!

30LETNI JUBILEJ SOKOLA V LJUTOMERU.

Ljutomer, junija.

Ob 30letnici Sokola v Ljutomeru, ki se bo praznovala pod pokroviteljstvom našega kralja 11. junija, bodo nastopili tudi kmečki jezdec z Murskega polja v slavnostnem sprevedu na svojih priznanih lepih konjih v slikovitih narodnih nošah. Pridite v velikem številu na ta dan v Ljutomer, da se udeležite sokolske slavnosti najstarejšega Sokola v mariborski sokolski župi. Obenem si boste ogledali toplokrvne konje iz znane ljutomerske reje.

Na prireditvi bo nastopila tudi naša hrabra vojska s svojimi učinkovitimi vajami.

Na večer pred prireditvijo bo slavnostna akademija. Na slavnosti v nedeljo 11. junija bo kraljev zastopnik pripel po sprevedu od Nj. Vel. kralja Aleksandra podarjeni krasen trak na naš sokolski prapor. Popoldne bo velik telovadni župni nastop.

SHODI NARODNEGA POSLANCA GAJŠKA V KONJIŠKEM SREZU.

Konjice, junija.

V zadnjih tednih je imel narodni poslanec g. Karel Gajšek po vsem srezu sestanke in shode. Velik shod je bil 21. maja v Zrečah. Na njem sta poročala poleg narodnega poslanca in funkcionarjev sreske organizacije JRKD iz Konjic še na-

rodni poslanec g. Milan Mravlje in podpredsednik Kmetijske družbe g. Ivo Sancin. Manjše shode je opravil poslanec g. Gajšek sam s sreskim tajnikom g. Cirilom Zagarjem. Shodi so se vršili ob nedeljah po maši, delno pa tudi ob delavnikih zvečer. Dobro so uspeli shodi na Skomerju, pri Sv. Kunigundi, na Koblju, pri Sv. Jerneju kakor tudi sestanki v Vitanju, na Stranica, v Oplotnici, v Ločah in drugod.

Na vseh shodih in zborovanjih smo opazili, da je bilo med navzočnimi mnogo žensk, kar doslej ni bila pri nas navada. Vidi se, da se tudi ženske zanimajo za politiko. G. poslanec je povsod govoril o delu narodnega predstavnika in vlade za kmeta in delavca, o važnosti zakona za zaščito kmeta, o novem občinskem zakonu, o združitvi občin, o podpori za brezposelne in tudi o ljubni zunanji politiki naše vlade.

Tajnik sreske organizacije g. Ciril Zagar je obravnaval program in organizacijo stranke po vsej državi ter govoril o potrebi organiziranja kmeta in delavca. Nadalje je poročal o pomenu niškega shoda, o punkcijah, o drju. Mačku, o delu in uspehih našega narodnega poslanca gospoda Gajška in člana banovinskega sveta notarja g. Jereba za konjiški srez. Nadalje je govoril o pomenu Kmetijske družbe kot zadruga in gozival narod, da pristopi k njej.

Povsod so bila izvajanja govornikov s pazljivo vestjo poslušana in povsod se je na koncu razvil razgovor, v katerem se je g. poslanec posvetoval z zborovalci o njih potrebah in težnjah. Na vseh shodih je bila soglasno z velikim odobravanjem sprejeta resolucija, v kateri narod izreka naši vladi, narodnemu predstavniku, a posebej še domačemu poslancu g. Karlu Gajšku in članu banovinskega sveta g. Jerebu iskreno zahvalo za njihovo požrtvovalno delo v korist naroda. Povsod se je vzklikalo našemu vladarju in veliki nedeljivi Jugoslaviji. Na vseh shodih je bilo lepo število naroda, ki je pred kratkim marsikje še drugače mislil, zdaj pa so vsi soglasno obsojali početje punktašev.

Stranka v srezu dobro napreduje, kar je v prvi vrsti zasluga našega podeželskega učiteljstva, ki vodi naš narod in dela v korist stranke sporazumno z našim sreskim tajnikom.

Vršili se bodo štirje veliki shodi, in sicer 2. julija v Ločah, 16. julija v Oplotnici, 6. avgusta pa v Vitanju in Konjicah. Posebno veliko zanimanje je že zdaj za shod v Konjicah, ki bo obenem tudi kmečki tabor. Na ta shod so povabljeni minister g. Pucelj, poslanec g. dr. Rape, župnik g. Barle in nekateri gospodje poslanci iz drugih banovin naše države. Sresko tajništvo je že začelo priprave za ta shod, ki mora prekašati vse dosedanje shode v bivšem mariborskem okrožju.

Sresko tajništvo ima svoje uradne prostore v kmetijski pisarni, kjer sprejema stranke vsak četrtek. Narod se obrača na tajnika z raznimi vprašanji. V tajništvu se pišejo za ljudi razne prošnje, ki jih naš poslanec odpošlje, odnosno odnese na odločilno mesto. Narod je spoznal, da se res dela zanj, pa zato pristopa v vsedrjavno stranko.

IZLET MURSKEGA SOKOLSKEGA OKROŽJA.

Sv. Duh na Stari gori, maja.

Osem društev in čet murskega sokolskega okrožja je bilo zbranih 21. maja pri Sv. Duhu na Stari gori, kjer si je spletla mlada četa svoje sokolsko gnezdo. V prvi vrsti je bil namenjen izlet pregledu in skupni predelavi prostih vaj na godbo za člane in članice kot priprava za župni zlet v Ljutomeru 11. t. m. in za I. pokrajinski zlet v Ljubljani. Pogrešali smo dve četi, ki bi se naj tudi udeležili izleta, čeprav ne znajo vseh štirih prostih vaj. Vsaj načelniki bi morali biti navzočni.

Oddaljenejša društva, in to Ljutomer, Gornja Radgona, Križevci in Veržej, se niso ustrašila ne dolgega pota ne denarnih žrtev in so prihitela na izlet v tako znatnem številu, da jim moramo k dobri disciplini samo čestitati.

Mogočen je bil vtisk, ko so korakale posamezne skupine rdečih srajc na prijazen, od solnca obsijan hribček ob krepkih zvokih malonedeljske sokolske godbe, ki je pozdravljala posamezne oddelke.

Nastop se je vršil na lepem prostoru pred cerkvijo. Proste vaje naraščajnic iz Ljutomera (9) pod vodstvom sestre Mohoričeve so bile skladno in odlično izvedene. Nato so nastopile članice (57) pod vodstvom okrožne načelnice sestre Severjeve in so prav zadovoljivo izvedle proste vaje. Člani (85) so pod vodstvom okrožnega načelnika brata Stoparja nastopili z vsemi štirimi prostimi vajami — razen sestopa, ki je pri preizkušnji pokazal, da je tu treba še temeljitejše vežbe. Vaje so bile izvedene za prvi skupni okrožni nastop presenetljivo dobro. Le pri razstopu je treba še posebno paziti na ravnanje in kritje.

Vse vaje, določene za I. pokrajinski zlet v Ljubljani, so se izvajale na godbo iz Male Nedelje, ki je prav dobro prestala preizkušnjo in ji moramo samo čestitati.

Po izvedbi prostih vaj članov je okrožni prosvetar brat Karbaš v lepem govoru pozdravil zbrani narod. Z radostjo moramo pripomniti, da je prisostvovalo nastopu mnogo domačega ljudstva, prišli pa so kmetje in kmetice tudi od daleč. Brat Karbaš je obrazložil življenje, delo in nalogo Sokolstva ter pozval brate in sestre, da tudi v naprej vztrajajo v svojem neumornem delu za srečo in napredek vzvišenega vladarskega doma in mile nam Jugoslavije.

Po nagovoru je sledila prijateljska tekma v odbojki med Ljutomerom in kombiniranim okrožnim moštvom. Zmagal je obakrat Ljutomer, kar je bilo tudi pričakovati, saj so v ljutomerskem moštvu igrali »stari gadi«. Tudi odbojki je sledilo občinstvo z največjim zanimanjem. Zatem se je razvila prisrčna zabava.

IRKD V ŠMARSKEM SREZU.

Šmarje pri Jelšah, junija.

Nedavno sta se v našem srezu vršila dva lepa zbora JRKD, na katerih sta poročala domači poslanec g. Spindler in senator g. dr. Rožič, ki se mudi te dni kot gost v Rogaški Slatini. Za jutraj po maši je imela zborovanje krajevna organizacija JRKD pri Sv. Florijanu pri Rogatcu, popoldne ob 15. pa organizacija v Žetalah. Oba zbora sta se vršila ob lepi udeležbi naroda v tamošnjih šolah. Pri Sv. Florijanu je vodil zbor predsednik tamošnje organizacije, kmet in bivši oblastni poslanec g. Perkovič, in v Žetalah istotako predsednik organizacije g. Svenšek. Na obeh shodih so bili navzočni vsi župani in drugi odlični možje iz dotičnih občin. Narod je z zanimanjem sledil poročilom obeh govornikov, ki sta se dotaknila vseh važnih vprašanj notranje in zunanje politike, zlasti pa tudi perečih gospodarskih zadev svetovne in posebej naše domače kmečke in denarne stiske. Razpravljala sta tudi o vprašanju novih občin, o razvoju političnih prilik v državi in o drugem. Na mnoga stavljena vprašanja iz vrst zborovalcev sta podala potrebna pojasnila. Z zaupanjem v delo narodnih zastopnikov in utrjeni v veri na izboljšanje prilik so se zborovalci razšli.

Obeh zborovanj se je kot zastopnik državnih oblastev udeležil tudi sam sreski načelnik gosp. dr. Marž, da se z ljudmi razgovori zaradi njihovih potreb, kar je med narodom prijetno odjeknilo.

PREKMURSKI GLASNIK

PISMO IZ PREKMURJA.

Murska Sobota, maja.

Nedavno se je vršil shod JRKD v Puconcih. Zbralo se je več sto ljudi, ki so z največjim zanimanjem poslušali izvajanja poslanca g. Benka, ki je razložil poslušalcem vzroke in posledice današnjega stanja, iz katerega je izhod v skup-

nem složnem delu. Nikdo naj ne stoji ob strani, ves kmečki stan naj se združi v mogočni vsedržavni stranki. Tudi besede, ki jih je nato izpregovoril banovinski svetnik notar g. Koder, so navdušile ljudstvo.

Nekaj dni za tem je bil shod v Rankovcih, kjer se je obenem ustanovila nova krajevna organizacija. Shodu sta prisostvovala predsednik sreske organizacije notar g. Koder in tajnik šolski upravitelj g. Gabrijelčič. Pri volitvah so bili izvoljeni: za predsednika župan g. Janez Majcen, za podpredsednika g. Franc Ratnik, za blagajnika g. Ludovik Horvat in za tajnika g. Viktor Žohar.

V Murski Soboti se je pred dnevi vršil izredni občni zbor Narodne odbrane. Polnoštevno zbrano članstvo je ponovno izvolilo soglasno za predsednika narodnega delavca geometra g. Pertota.

Huda nadloga je prišla v naš del Prekmurja. Pasja steklina se je tako razširila kakor že dolgo ne. Zaradi tega so tudi oblastvene odredbe vedno strožje in se bodo brezobzirno izvajale, dokler se steklina ne zatre.

Občinski siromak Mihael Vukan iz Rankovcev je pred dnevi izpil večjo količino očetne kisline. Prepeljali so ga v bolnišnico. Kljub takojšnji zdravniški pomoči je po nekaj urah umrl. Vzrok samomora je pomanjkanje.

Pri nekem posestniku v Rakičanu je pri nedavni nevihti udarila strela v drevo, ki je stalo tik hiše. V usodnem trenutku sta bila dva fant na dvorišču. Enega je vrglo nekaj metrov daleč proti zidu, drugega pa proti plotu. Medtem ko je prvi prestopal le strah, so morali drugega odpeljati hudo poškodovanega v bolnišnico.

Večja nesreča se je pripetila tik Murske Sote na Radgonski cesti. Fajsov hlapec Benko iz Vanče vasi je vozil za posestnika Cara hlode. Voz je bil visoko naložen in na njem sta sedela hlapec in Carova žena. Iz neznanega vzroka pa je hlapec zavozil preblizu cestnega jarka, tako da so izgubila kolesa tla in se je voz prevrnil v jarek. Les je pokopal pod seboj hlapca in ženo. Pri tem sta dobila oba hujše notranje poškodbe. Oba sta bila prepeljana v bolnišnico.

Kdor oglašuje, ta napreduje!

NAŠI NA TUJEM

PISMO IZ ARGENTINE.

Chacabuco, aprila.

Kakor mnoge druge je tudi mene pregnala potreba v Argentino. Ves čas, to je tri in pol leta, odkar sem prišel iz Evrope, sem delal v Buenos Airesu. Ker pa je nastala velika gospodarska stiska po vsej Argentini, posebno v zadnjem času, sem tudi jaz izgubil delo. Začel sem iskati novo zaposlitev, a je nisem dobil.

Ker sem imel čas, sem nedavno obiskal slovensko kolonijo v Chacu. Po 23urni vožnji sem prispel na kraj. Posetil sem najprej restaurant rojaka gostilničarja in mesarja Toneta Drganca iz Semiča. Drugega dne sem se napotil z nekdanjim svojim sošolcem Francetom po koloniji. Imela sva s seboj lovski puški. Ko sva hodila skozi gozd, sva naletela na medveda mravljinčarja. Že sem dvignil puško, da ga ustrelim, ko mi je to preprečil prijatelj, ki mi je razložil, da je prepovedano ubijati to zelo koristno žival, ki uničuje mravlje, katerih je v tem delu Argentine zelo mnogo. Mravlje čestokrat uničijo po sto in sto hektarjev bombaža, ki je skoro edini pridelek kolonista. Ta dan sva obiskala več naših kolonistov.

Naslednjega dne sem prišel na kmetijo Toneta Čebreta, ki je prišel v Argentino, kakor pravi sam, med tistimi prvimi Belokrajinci, ki so se naselili tukaj. Čebre se peča tudi z rejo psov, ki je baje dobičkonosnejša kakor kmetovanje.

Njegova domačija nudi človeku zanimiv pogled na dolgo vrsto železnih gajb, majhnih in velikih, v katerih vidiš najraznovrstnejše pse, od jazbecarja do velikega bernardinca. Zraven tega ima tudi štiri vrste divjih mačk in tigrov, med temi tigrice s tremi mladiči.

Kakor pravijo, se vozi cele dneve okrog s kolesjem, ki je vobče v rabi v Argentini, menjuje pse in zbira čisto plemo, da potem prodaja mladiče po 40 do 50 pezov.

Skoro teden dni sem bil pri naših kolonistih. Dobil sem vtisk, da kmetovanje tu ni baš preveč dobičkonosno, zaradi česar se naši ljudje, če le mogoče, rajši lotevajo kakih drugih poslov.

France Javornik (Vavta vas).

Iz Tucquegnieuxa (Francija) nam pišejo: Med delavci rojaki, ki so lani zapustili rudnik v Aumetzu in se odpravili na kmete v Južno Francijo, je bil tudi Alojz Jermančič iz Tržišča na Dolenjskem. Fant je bil prav priljubljen. Ni bil zapravljivec, zato si je prihranil vsoto denarja, da bi se mogel potem doma poročiti s svojo nevesto. Ta se je pa medtem poročila z drugim. To je Jermančiča tako potro, da je izvršil samomor. Nedavno so ga potegnili iz nekega ribnika. Bodí mu lahka tuja zemlja.

Banka Baruch

15, Rue Lafayette, PARIS

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vrší vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1458-66; Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

Listnica uredništva

Banja Luka. Zakaj Vam niso poslali originala, ne moremo vedeti. Če mislite, da so za tem kake nerednosti, javite oblastvom!

Sv. Jurij pod Kumom. Vaša pisava je tako nerazločna, da je ne moremo prečitati. Obenem bi pa tudi radi vedeli, kako se v resnici pišete, ker že nekaj let poznamo to pisavo, a podpis je skoro vedno drug.

Mala Nedelja. Prepozno prejeli.

Norički vrh. Krava, ki daje letno samo do 1500 litrov mleka, je slaba. Dobre molznice dajejo do 3000 litrov in še več. Srednje dobra krava mora dajati kakih 2000 litrov. Sicer pa ni glavno količina mleka, nego mastnost mleka.

Ponikve ob južni železnici. Korektore so včasih potrebne tudi zaradi jezika, včasih pa zaradi nejasnosti.

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Arancini. Pomaranče olupki tako, da dobiš čim večje olupke. Kar je belega na olupkih, poreži in pusti le toliko, kolikor je debelina rumenega dela olupka. Te olupke namoči potem za šest dni v vodi. Vodo menjaj dvakrat na dan. Šesti dan nalij na olupke sveže vode in daj kuhati. Ko zavre, odcedi vodo in nalij spet sveže mrzle vode in dalje kuhaj, da postanejo olupki mehki, kar traja približno eno uro in pol. Ko so olupki kuhani, jih odcedi in stehtaj. Isto količino sladkorja skuhaj z nekaj žlicami vode, da se potegne nit. Medtem pa zreži kuhane olupke v majhne zvezdice, trikote, štirikote in podobno. Ko je sladkor kuhan, stresi vanj olupke in kuhaj približno še pol ure, da postanejo sfekleni. Nato poberi vsak kosček z iglo iz sladkorja in ga povaljaj v prav drobni sipi. Povaljane arancine pokladaj na papir in jih pusti sušiti dva dni na zraku. Suhe shrani v steklenico, kjer se prav dobro drže. Arancini so prav dobri za jesti, rabimo jih pa tudi kot dišavo za razne

močnate jedi. Škoda je pa tudi lupine metati proč, ko se iz njih lahko naredi dobra poslastica. Gospodinja, ki bo naredila arancine po tem receptu, ne bo nikdar več vrgla nobenega pomarančnega olupka proč. Olupke pa lahko nabiraš skozi teden dni, ker se v tem času le malo osuše, kar pa nič ne de, samo da ne zginejo.

Likér iz pomarančnih olupkov. Olupi tri pomaranče, in sicer samo rdečo kožico, belo meso moraš vse porezati. Nato zreži olupke na prav drobne rezance, jih stlači v steklenico, natresi pet žlic sladkorja in nalij hrušovega žganja ali pa finega špirta. Če vzameš hrušovo žganje, ga nalij v steklenico le tri četrti litra. Če pa vzameš špirit, ga vzemi le tri decilitre in pol ter prilij zraven tri decilitre in pol vode. Steklenico zamaši in jo postavi na toplo. Steklenico je treba večkrat stresti, da se sladkor stopi. Dva dni pusti steklenico na toplem, potem jo postavi na hladno. Odcedi likér v drugo steklenico, a na olupke lahko še enkrat naliješ in postopaš kakor prvič. Tako namočeni olupki so tudi zdravi za jesti, le zgristi jih je treba dobro, da želodec ne boli, kadar jih jemo kot lek.

Palačinke s špinačo. Speci navadne palačinke brez sladkorja. Pol kile špinače skuhaj, ocedi in pretlači skozi sito, ali jo pa drobno sesekljaj. V kozici razbela sirovo maslo in stresi špinačo na maslo, še malo posoli, ako je treba, popopraj in prilij eno žlico vode, in tako špinačo duši četrt ure, pri tem jo večkrat premešaj. S špinačo nadevaj palačinke, jih zvij skupaj (vsako palačinko posebej), povaljaj potem vsako palačinko v stepenem jajcu in v drobtinah ter jih pokladaj v pomazano pekačo. Po vrhu jih pomaži z raztopljenim sirovim maslom in v pečici speci, da dobijo lepo rujavo barvo. Daš kot samostojno jed na mizo.

Telečji karé s sardelami. Eno kilo telečjih kotletov nasoli, nadrgni s poprom in jih na masti v pečici lepo rumeno zapeci. Ko se pečejo, jih polivaj pridno s sokom. Medtem pa pripravi tri deke sardel (sardele dobro operi, da ne bodo preslane), eno deko kaper, zelenega peteršilja, eno čebulo, vse to skupaj drobno sesekljaj, pri-mešaj še tri žlice olja, dve žlici kisa, žlico paradiznikove mezge in tri žlice juhe. Vse skupaj dobro zmešaj in namaži po pečeni pečenki, po vrhu pa polij s sokom in to vse skupaj še malo popeci (10 minut). Zreži meso na lepe kose, jih zloži na topel krožnik, oblij s sokom in daj z opečenim krompirčkom in solato na mizo.

Praktični nasveti

Kako si sami pripravimo dobro lepivo. En del pšeničnega škroba zmešamo z dvema deloma vode, da dobimo redko mlečno zmes. To zmes vlijemo v 6 do 8 delov vrele vode in dobro mešamo. Ako pa dodamo še nekaj kapljic formalina, lahko to lepilo za delj časa shranimo.

Perje iz posteljnine (blazin, pernic) lahko prav temljito osnažimo na tale način: Perje vzamemo iz blazine in ga stresemo v prav visoko posodo. Potem nalijemo na perje tople milnice, dobro premešamo in z roko nekoliko pretlačimo in iztisnemo. Potem nalijemo sveže tople milnice in enako postopamo, nakar denemo iztisnjeno perje v toplo svežo vodo. Tu pustimo perje dve uri in ga potem stresemo, oziroma zlijemo v vrečo iz tenke tkanine v gosto mrežasto vrečo ali pa na kakšno sito, kjer ga pustimo toliko časa, da se posuši; med sušenjem pa ga moramo večkrat obračati. Po tem postopku dobimo spet lepo in čisto perje, katero potem nabašemo nazaj v oprano blazino. Pri tem delu je priporočljivo, da denemo na glavo gosto ruto, ker se nam sicer v laseh preveč nabere puhastega perja, katerega težko odstranimo iz njih.

Zaščitna prevleka za kovine. 75 delov svetlega šelaka in sandaraka, 10 delov terpentina in 900 delov 90odstotnega vinskega cveta zmešamo in potem filtriramo. Dodamo še toliko vinskega cveta, da tehtaja vse skupaj 1 kilo. (Lahko vzamemo tudi polovično mero.) Na lepo osnažene

svetle kovine namažemo ta lak z mehko ščetjo. Sušimo v prostoru, kjer je najmanj 40 stopinj toplote. Ko se ta lak posuši, se nam lepo očistišene in loščene kovine vedno lepo svetijo in ne potemni.

Blatne čevlje moramo temeljito osnažiti blata, ker nam blato sicer preveč razje usnje. Najbolje je zelo blatne čevlje, ki so že itak mokri, umiti v mlačni vodi z mehko ščetjo ali krpo. Potem čevlje dobro obrišemo s suho krpo in jih denemo na suh prostor sušiti. Ne smemo pa jih postaviti v bližino peči ali ognjišča, ker bi se prehitro posušili in se zelo uskočili. Priporočljivo je vsekakor, da jih denemo na kopito ali pa vsaj natlačimo v čevlje papirja. Pri tem je treba paziti na obliko čevlja. Šele ko so se čevlji popolnoma posušili, jih lahko namažemo s čistilom za čevlje in nato dobro loščimo.

ZANIMIVOSTI

× **Razdolžitev nemškega kmeta.** Nemški minister za gospodarstvo in prehrano dr. Hugenberg je vladi predložil svoj načrt za zmanjšanje obresti za zemljeknjižne dolgove na kmetih. Vlada je pristala na Hugenbergov predlog, da bo za pupilarno varno hipoteko plačevati 4 odstotke, za druge hipoteke pa 4 in pol odstotka obresti. Do sedaj so kmetje plačevali najmanj 8 odstotkov obresti. Narodni socialisti, ki so zahtevali, da se na kmetih znižajo obresti do 2 odstotkov, so torej v svojem večtedenskem boju podlegli.

× **Zgodovina kljukastega križa nemških narodnih socialistov.** Zdaj nosijo kljukasti križ v Nemčiji kot znak nemštva in protizidovstva. Zato je trditev socialnodemokratskega poslanca Heineja, da je ta križ prav za prav židovskega izvora, nemalo razburila nemške prenapeteže. Sledila je burna razprava in nekateri so celo trdili, da so se pojavili prvi taki križi v Indiji. V splošno zmedo je posegel znani hitlerjevec Scheuermann s svojo zadnjo knjigo. Po njegovih raziskavanjih se je pojavil prvi kljukasti križ na Sedmograškem ob koncu kamene dobe. Našli so ga pa tudi pri odkopavanju trojanskih razvalin. V drugem tisočletju pred Kristom se je prikazal na mikenskem ozemlju, odkoder je došel čez Grčijo v Italijo. Šele v 5. stoletju pred Kristom se je razširil v Indiji, Vzhodni Aziji in prišel v Ameriko. V Siriji, Mezopotamiji in tudi Palestini, kjer prebivajo Židi, ni mogel Scheuermann nikjer zaslediti kljukastega križa, kar dokazuje, da ne more biti židovskega izvora. In hitlerjevci so se spet pomirili.

× **V Rimu je 550 svetišč,** in sicer 390 cerkva, 169 javnih in zasebnih kapel in 53 raznih molilnic. Temu je treba prišteti še 25 cerkev, ki jih zdaj gradijo.

× **Plinska maska kot rešiteljica pri vlomih.** V Marseillu so te dni kaj slabo odrezali neki vlomilci, ki so se poslužili pri svojem delu najmodernejših tehničnih sredstev. Vlomili so v neko vilo in najprej vrgli vanjo več plinskih bomb, nato pa čakali na vrtu, da domačine v vili omami plin in da bi se šele potem napotili na delo. Lastnik vile, ki je organiziran član marseillskega društva za obrambo proti zračnim napadom, si je naglo nataknil plinsko masko, vzel v vsako roko samokres in pričel streljati na ničesar hudega sluteče zločince, ki so se na vrtu razgovarjali o plenu. Enega izmed njih je ubil, dva pa ranil, medtem ko so ostali pobegnili.

× **Angleški petelinji boji.** Že od prastarih časov imajo Angleži v čislj zabavo s petelinjim bojem. Nekaj časa je že kazalo, da bodo opustili to sirovo zabavo, a stara navada je železna srajca. Prav v zadnjih tednih je morala angleška policija ponovno posredovati v petelinjih bojih in ločiti besne nasprotnike, prireditelje in občinstvo pa aretirati. Petelinji boji so bili v 18. stoletju največja strast angleškega plemstva. Za te boje so izdali bogati Angleži dosti več denarja kakor za konje, lov in razne umetniške zbirke. Za te boje so imeli Angleži posebne mize, ki so jih prinesli

v jedilnice po končani jedi, kakor prinašajo danes mize za igro bridge. Znameniti umetniki tedanje dobe so izdelovali te mize, ki so še danes redkosti v posameznih zasebnih in javnih zbirkah. Večina teh miz je izginila v teku 19. stoletja, ko se je razglasila huda kazen za te sirove boje. Te petelinje mize so stale sredi salonov, na njih pa so bile velike kletke, ki so služile kot bojišča za peteline. Odlična družba je posedavala okrog miz, pila, kadila in izgubljala ogromne vsote na strastnih stavah. Kljub visokim kaznim te sirove zabave le ni bilo mogoče popolnoma izkoreniniti.

× **Za 300 frankov ne dobiš lepega ženina.** V Parizu živi 50letna samica, ki se je naekrat spomnila, da človeku ni dobro samemu biti. Obrnila se je na posredovalno pisarno s prošnjo, naj ji preskrbi ženina. Plačala je 300 frankov, kar ni mnogo, če bi se res našel kaj prida ženin. Iz pisarne so ji poslali kar dva, toda nobeden ji ni bil po volji. Eden je imel grbo, drugi pa krive noge. Najbrž je pričakovala, da ji pošljejo še tretjega kandidata, kar se pa, žal, ni zgodilo. Ljubezni željni Parižanki se je zazdelo, da je vrgla denar proč. Zato je zahtevala svojih 300 frankov nazaj, češ, da so ji poslali samo dve pokveki, kar pomeni, da z njo niso pošteno mislili. Lastnica posredovalne pisarne je pa vsa ogorčena zaklicala: «Kaj pa hočete imeti za teh piškavih 300 frankov? Za majhen denar boljše robe tudi niste smeli pričakovati! Storila sem pač, kar sem mogla.» Zadeva je prišla pred sodišče in sodnik je dal obtoženi lastnici posredovalne pisarne prav. Upošteval je pač pregovor: Malo denarja, malo godbe.

× **Meje telesnih sil.** Na neki sportni prireditvi je mlado dekle v 11-8 sekunde preteklo 100 m. Za kilometer bi bilo torej potrebovalo 1 minuto in 38 sekund in če bi bila v tej hitrosti vztrajala eno uro, bi bila v tem času pretekla 30 km, torej dosegla hitrost osebnega vlaka. Za primero naj navedemo, da traja navaden korak odraslega človeka 0-09 sekunde in bi torej človek v tem koraku v 11-8 sekunde prišel 18 m daleč. Deklica je stopala po tem računu pet in polkrat hitreje. Ta čudežna deklina je morala vsak gib med hojo, odnosno tekom, izvršiti bolj kakor petkrat hitreje od povprečnega človeka. Kako je sploh mogoče, da človeško telo vzdrži to veliko hitrost, kako more dihati in kakšno delo mora medtem opravljati srce? Vse to se da doseči in še več, toda po znani resnici, da je mnogo poklicanih, a malo izvoljenih. Te hitrosti so pridržane le zelo krepkim ljudem. Človek, ki teče z brzino 30 km na uro, lahko diha, da celo prav dobro in enakomerno mora dihati, ker sicer ne bi mogel vzdržati take hitrosti. Čim hitrejši so gibi, tem hitreje je tudi dihanje. Zaradi hitrejšega dihanja pa kroži hitreje srce in vse telo deluje z vsemi silami. Meja telesnih sil sega torej do tjakaj, ko srce ne more več delovati hitreje, ko začne pojemati sapa in previsoka telesna toplota ovira presnavljanje. Seveda je ta meja pri raznih ljudeh različna in se z vajo lahko izpreminja. Če mora kdo, ki ni vajen kakšnega dela, kar naenkrat pričeti tako delo, mu postane vroče, srce mu bije hitreje, dihanje se pospeši in posledica vsega tega je, da je kaj kmalu izžupan. Kdor hoče doseči, da mišice delujejo kar najpravične in najsmotreneje, se mora vaditi.

× **Papež bo vodil procesijo.** Na telovo zapusti papež vatikansko ozemlje in povede procesijo na italijanska tla. Odpelje se z vatikanskim vlakom do glavnega rimskega kolodvora, kjer ga počaka in sprejme italijanski kralj Viktor Emanuel z Mussolinijem. Procesijo, ki jo bo vodil papež, bo ena najsvečanejših v zadnjem času in njen namen bo, pokazati tudi na zunaj spravo med Vatikanom in italijansko državo. Z monštranco v roki, sredi kardinalov, nadškofov in škofov bo vodil Pij XI. procesijo, ki se ji priključijo tudi vatikanska vojska. Procesija bo imela samo dober kilometer poti, vendar pa računajo, da jo bo gledalo nad 200.000 ljudi. Procesija

krene iz vatikanske bazilike in na čelu bo korakala stotnica švicarske garde. Iz Laterana drži ravna, zelo široka cesta na Piazza Santa Croce, kjer stoji cerkev enakega imena. Ker so na obeh straneh ceste travniki, bodo lahko postavili velike tribune za gledalce. Na obeh straneh ceste bo stala italijanska vojska, da izkaže »tujemu vladarju« vojaške časti. Papeža bodo nosili v papeški nosilnici. Monštranca, ki jo bo držal v roki, bo počivala na krasnem podstavku. Vse rimske bogoslovne šole, vsi redovniki in vse redovnice pojdejo za procesijo. Tudi papežev dvor bo zastopan polnoštevilno. Procesije se udeleži vse rimsko plemstvo v zgodovinskih krojih in predstavniki duhovnih viteških redov v svojih slikovitih plaščih. V cerkvi sv. Križa opravi papež molitve, potem se pa procesija vrne.

× **Predor med Evropo in Afriko.** Zopet krožijo po tujih listih vesti, da nameravajo v kratkem začeti kopati pod gibraltarsko ožino predor, ki naj bi vezal Evropo z Afriko. O tem pravljenem predoru je pa zaenkrat znano samo toliko, da bi ga bilo mogoče zgraditi. Polkovnik Pedro Jevenoix je za špansko vlado že pripravil podroben gradbeni načrt. Kot izhodišče v Evropi priporoča Tarifo, kot izhodišče v Afriki pa Punto Ferduquo. So pa skoro nepremagljive ovire, ki bodo najbrž še dolgo zadrževale gradbo predora med Evropo in Afriko. Predor bi vezal Španijo z Marokom, toda Španija je vojaška sila samo druge vrste in ji ni treba računati s stratežnim pomenom predora. Francija bi pa imela korist od tega, da bi se predor zgradil in da bi tako lahko po potrebi hitro prepeljala svojo kolonialno vojsko v Evropo. Seveda bi bila Španija v tem primeru prehodna dežela. Poleg teh političnih ovir so pa še splošno gospodarske. Do predora in skozi predor bi morali zgraditi železnico, ki bi se zdaj ne izplačala. Poleg tega so železnice v Španiji in na Portugalskem širše, tako da na primer francoski vlaki po Španiji ne morejo voziti. Tudi če bi predor zgradili, bi se ne bilo mogoče voziti iz Pariza ali Berlina naravnost v Afriko, kar že vnaprej znatno zmanjšuje pomen predora. Važno je tudi denarno vprašanje. Španski kapital kaže malo veselja za tako pustolovščino, poleg tega bi pa v Španiji nelahko spravili skupaj tako ogromna sredstva. Francoski kapital bi bil pripravljen omogočiti gradbo predora, toda Španija bi s tem najbrž ne bila zadovoljna. Angleški kapital bi imel malo zanimanja za predor, ker bi bil s tem omajan stratežni pomen angleškega Gibraltarja. Preostaja še upanje na ameriški kapital, toda tudi z njim so težkoče. Če upoštevamo vse to, je skoro gotovo, da ostane predor med Evropo in Afriko še dolgo samo na papirju.

× **Da bi ne bili živi pokopani.** Gotovo ni človeka, ki bi bil rad živ pokopan. V zadnjih letih je od časa do časa šinila v svet vest, da so tega ali onega pokopali živega. Navadno je preiskava dokazala, da ni bilo nič res. Vendar zdravniki ne izključujejo možnosti, da so taki primeri mogoči. V Londonu so nedavno ustanovili društvo, ki ima namen, skrbeti, da bi koga ne doletela strašna nesreča, da bi se nenadno več metrov pod zemljo znašel živ med tesnimi stenami rakve. Društvo je že zgradilo primerne mrtvašnice s posebnimi električnimi zvonci. Ti pričnejo zvoniti pri najmanjšem gibu mrliča, ki ga prinesejo v to mrtvašnico. V tem trenutku že priskočijo na pomoč zdravniki. Ti s posebnimi pripravami preiščejo mrliča, ali ni morda dal kakega znaka življenja.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Jabolka.

Hčerkica: «Mamica, kupi mi jabolka!»
Mati: «Ne, Uršica, prepozno je. Jabolka so šla že spat.»
Hčerkica: «Toda samo majhna jabolka, velika še ne!»

Maščevanje.

Gledališka igralka: «Saj prav zato se poročim ročim s tem brezobzirnim kritikom?»

Prijateljica: «Saj te je vendar nedavno v časopisu neusmiljeno raztrgal, da ne znaš igrati.»

Gledališka igralka: Saj prav zato se poročim z njim. Maščevanje je sladko...»

Trgovec

Gospa (se pritožuje pri trgovcu): «Naročila sem vendar ducat limon, vi ste mi jih pa poslali samo 11, dasi ste mi jih zaračunali 12.»

Trgovec: «Poglejte, gospa, ena od njih je bila slaba, jaz sem jo takoj vrgel stran, da vam prihranim delo.»

Pojasnilo.

Sinko: «Oče, kaj je debitor?»

Oče: «To je človek, ki je drugemu dolžan.»

Sinko: «Kaj pa je kreditor?»

Oče: «To je človek, ki misli, da bo dobil svoj denar nazaj.»

Ni razumela.

Mož: «Pomisli, ženica, kako lepo bi bilo, če bi bili že trije. Tu na preprogi bi se igralo dražestno bitje z velikimi očmi, jaz bi mu nosil sladčice, ti bi se pa igrala z njim.»

Žena: «Oh, dragec, kako si dober! Prosim te samo, nikar ne kupi buldoga, ker mi njegove izbuljene oči ne ugajajo, rajši bi imela jazbečarja.»

MALI OGLASI

Poceni posojila

počenši od dva tisoč dinarjev do pet sto tisoč dinarjev za vse svrhe, stano e in poklice, odplačljivo v malih mesečnih obrokih, dajejo: «Stavbne Mobilne Zadruga», Ljubljana, Mestni trg št. 25/I. Iščejo poverjenike. 158

Zastopnike išče posojilnica

za obisk privatnih strank za zaključevanje posojil. Ponudbe sprejema: «Kreditna zadruga», Ljubljana, poštni predal 307. Znamki za odgovor! 158

Dobro idoča pekarna

na deželi se kupi. Ponudbe sprejema uprava «Domovine». 153

Zelo se boste veselili,

če prečitате nepozabni roman

„Prokletstvo ljubezni“

ki ga dobite v upravi «Slovenskega Naroda», Ljubljana, Knafljeva ulica št. 5, za 30 Din (oba dela, po pošti 5 Din več); lepa v platno vezana knjiga 50 Din. Brž ga naročite, ne bo vam žal.

Zahvala.

Podpisana se iskreno zahvaljuje

Ljudski Samopomoči v Mariboru

za točno izplačilo pripadajoče podpore po smrti njenega moža g. Franca Muleca ter priporoča to važno podporno ustanovo vsakomur najtopleje.

Pri Sv. Trojici v Sl. gor., dne 8. maja 1933.

Marija Mulec.